

Overbelast in de klas

**Ondersteuning van mbo-studenten met
multiproblematiek door het Deltion
Jongerenteam en het tegengaan van voortijdig
schoolverlaten**

Masterthesis

Tonny Hendriksen (s5000351)

Master Orthopedagogiek

**Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen
Rijksuniversiteit Groningen**

Thesisbegeleider: Dr. Josje van der Linden

Tweede beoordelaar: Dr. Lourens van Haften

Januari 2023

Aantal woorden: 10.592

Master Orthopedagogiek

Faculteit Gedrags- en maatschappijwetenschappen Rijksuniversiteit Groningen

Masterthesis Orthopedagogiek

PAMA5166

2022-2023

Overbelast in de klas

Onderzoek naar het ondersteunen van mbo-studenten met multiproblematiek door het Deltion Jongerenteam en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten

September 2022 – Januari 2023

Student:

Tonny Hendriksen

S5000351

h.a.hendriksen@student.rug.nl

Thesisbegeleider:

Dr. Josje van der Linden

c.j.van.der.linden@rug.nl

Tweede beoordelaar:

Dr. Lourens van Haaften

l.w.van.haaften@rug.nl

**rijksuniversiteit
groningen**

Abstract

With an increase in the number of secondary vocational education students with multiple problems and an increase of early school leavers, schools are faced with challenges in the field of support for overburdened young people. Early school leaving among these students has personal and social consequences, for example on healthcare costs and a tight labor market. Early school leaving happens often among youth with multiple problems. To help these students, schools are seeking cooperation with chain partners in the field of psychological support.

This research focused on the question of how the Deltion Jongerenteam (DJT) with chain partners contributes to combating early school leaving by supporting students with multiple problems. The case study involved analyzing scientific literature and policy documents on multi-problems, support and dropout. DJT professionals were interviewed about the working method, vision and added value, and students were interviewed about their experiences with the DJT. In this study, the DJT has been analyzed from a theoretical, policy and practical perspective.

This study showed that students with multi-problems benefit greatly from support that is accessible, individual and close by, with sufficient expertise. The method of the DJT is in line with theoretical principles such as low-threshold customized support. The DJT is appreciated by students, teachers and chain partners such as mental health care. Students praise the listening ear, continuous proximity and accessibility. This support requires a sustainable investment and the DJT has to convince financing partners of the added value. Additional research is recommended into the effect of support, prevention of more expensive care and analysis of dropout rates.

Keywords: secondary vocational education, multi-problems, early school leaving, support, youth care.

Samenvatting

Met een toename van het aantal mbo-studenten met multiproblematiek en een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters zien mbo-instellingen zich geconfronteerd met uitdagingen op het gebied van ondersteuning aan overbelaste jongeren. Voortijdig schoolverlaten (vsv) bij mbo'ers heeft persoonlijke en maatschappelijke gevolgen, op bijvoorbeeld zorgkosten en krappe arbeidsmarkt. Voortijdig schoolverlaten hangt samen met multiproblematiek. Om deze studenten te helpen, zoeken mbo-instellingen samenwerking met ketenpartners op het gebied van psychische ondersteuning.

Dit onderzoek richt zich op de vraag hoe het Deltion Jongerenteam (DJT), een samenwerking tussen school en ketenpartners, met ondersteuning aan studenten met multiproblematiek bijdraagt aan het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. De case studie omvatte het analyseren van wetenschappelijke literatuur en beleidsdocumenten over multiproblematiek, ondersteuning en vsv. Professionals van het DJT zijn geïnterviewd over de werkwijze, visie en meerwaarde en mbo-studenten zijn geïnterviewd over hun ervaringen met het DJT. In deze studie is het DJT geanalyseerd vanuit theoretisch, beleidsmatig en praktisch perspectief.

Uit deze studie kwam naar voren dat mbo'ers met multiproblematiek veel baat hebben bij ondersteuning die laagdrempelig, individueel en dichtbij is, met voldoende expertise. Te zien is dat het DJT aansluit bij theoretische principes zoals laagdrempelige maatwerk ondersteuning. Het DJT krijgt waardering van studenten, docenten en ketenpartners zoals de geestelijke gezondheidszorg. Studenten prijzen het luisterend oor, continue nabijheid en laagdrempeligheid. Deze ondersteuning vraagt een duurzame investering en het DJT moet financieringspartners overtuigen van de meerwaarde. Aanvullend onderzoek is aanbevolen naar het effect van ondersteuning, het voorkomen van duurdere zorg en analyse van vsv-cijfers.

Kernwoorden: mbo, multiproblematiek, voortijdig schoolverlaten, ondersteuning, jeugdzorg.

Inhoudsopgave

Abstract	3
Samenvatting	4
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Achtergrond en probleemstelling	7
1.2 Doel onderzoek	8
1.3 Hoofdvraag	8
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	9
2.1 Passend onderwijs in het mbo	9
2.2 Voortijdig schoolverlaten	10
2.3 Gevolgen voortijdig schoolverlaten	10
2.4 Oorzaken voortijdig schoolverlaten	11
2.5 Multiproblematiek	12
2.6 Relatie tussen multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten	12
2.7 Hulp en ondersteuning aan studenten	13
2.8 Van theoretisch naar praktisch perspectief	15
Hoofdstuk 3: Methode	17
3.1 Methode theoretisch kader	17
3.2 Methode deelvraag 1; bijdrage van het DJT aan ondersteuning studenten	18
3.3 Methode deelvraag 2; Hoe wordt inzet DJT ervaren door studenten?	19
3.4 Validiteit en betrouwbaarheid	20
Hoofdstuk 4: Resultaten	21
4.1 Deltion College	21
4.2 Voortijdig schoolverlaten op het Deltion College	22
4.3 Het Deltion Jongerenteam	23
4.4 Professionals over de bijdrage DJT aan ondersteuning studenten	24
<i>Samenwerking</i>	24

<i>Voordelen</i>	25
<i>Multiproblematiek</i>	26
<i>Relatie multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten</i>	27
<i>Meerwaarde DJT</i>	28
<i>Bedreigingen</i>	29
4.5 Ervaringen van mbo-studenten	31
<i>Laagdrempelig</i>	31
<i>Vraaggericht maatwerk</i>	32
<i>Multiproblematiek</i>	33
<i>Opleiding</i>	33
<i>Continuïteit ondersteuning</i>	34
4.6 Mening van mbo-studenten	34
Hoofdstuk 5 : Conclusie, discussie en aanbevelingen	36
5.1 Conclusie	36
5.2 Discussie	38
5.3 Aanbevelingen	40
<i>Wetenschappelijk onderzoek</i>	40
<i>Praktische aanbevelingen Deltion Jongerenteam</i>	40
Referenties	42
Bijlage 1: Informed consent participanten interviews	
Bijlage 2: Topic lijst en interviewleidraad professionals en studenten	
Bijlage 3: Label en code document interviews	

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Achtergrond en probleemstelling

Het is al jaren een speerpunt van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) om het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv) in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) te verminderen (NJI, 2022). Echter, op basis van cijfers van de laatste drie jaar kan worden geconcludeerd dat er juist weer sprake is van een toename. In het schooljaar 2020-2021 waren er 24.385 nieuwe voortijdig schoolverlaters, wat overeenkomt met 1,87 procent van alle leerlingen in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs (CBS, 2022).

Tegelijk met de toename van het aantal voortijdig schoolverlaters is er ook een stijging te zien van het aantal studenten met psychische problemen en multiproblematiek. Er is sprake van een duidelijke samenhang tussen multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten. Het aandeel vsv'ers is vier keer hoger bij jongeren met multiproblematiek dan bij jongeren zonder multiproblematiek (CBS, 2022). Mbo-instellingen zien de stijging van multiproblematiek bij studenten als belangrijke medeoorzaak van de toename van het aantal voortijdig schoolverlaters.

De Rijksoverheid en mbo-instellingen hebben, om het aantal voortijdig schoolverlaters te laten dalen, met elkaar in de zogenoemde kwaliteitsagenda's afgesproken dat de aandacht uitgaat naar jongeren in kwetsbare posities en met psychische problemen. (Rijksoverheid, 2019). De aard van psychische problemen waarmee deze mbo-studenten te maken hebben loopt zeer uiteen van depressie, verslaving tot problematische thuissituatie (Eimers et al., 2020). Vaak is er sprake van multiproblematiek, die kan worden gedefinieerd als het hebben van meerdere problemen, die elkaar ook nog eens versterken, waardoor deelname aan de samenleving problematisch is (Kruiter et al., 2008). Deze jongeren worden ook wel overbelast genoemd (WRR, 2009).

Veel mbo-instellingen gaan samenwerkingsverbanden aan met ketenpartners op het gebied van welzijn, psychische hulp en ondersteuning (NJI, 2019). Het doel is om zoveel mogelijk studenten met ondersteuningsbehoefte en multiproblematiek te bereiken en goed te helpen. Onderzoek van Eimers et al. toont aan dat geholpen mbo-studenten vooral tevreden zijn over de ondersteuning, over de afspraken die met hen daarover worden gemaakt en de informatie die zij daarvoor ontvangen (Eimers et al., 2020).

Op het Deltion College in Zwolle is in 2015 de pilot Deltion Jongerenteam (DJT) gestart met als doel om de ondersteuning vanuit de tweedelijns zorg meer toegankelijk en

laagdrempeliger te maken voor leerlingen met ondersteuningsbehoeften (Gemeente Zwolle, 2016). Gezien de toename aan ondersteuningsbehoefte én van voortijdige schoolverlaters, ziet het DJT – net als vele andere projectgroepen in het mbo – zich geconfronteerd met uitdagingen op het gebied van verduurzaming in ondersteuning aan kwetsbare studenten (Wichers Schreur-Kiewiet & Birk-Schlotthauer, 2021).

1.2 Doel onderzoek

Het doel van dit onderzoek is in kaart brengen hoe mbo-studenten met ondersteuningsbehoeften en multiproblematiek bij het Deltion college in Zwolle worden ondersteund door hun opleiding en de tweedelijnszorg. Dit onderzoek beoogt te analyseren hoe het DJT hiermee omgaat en zo bijdraagt aan tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Door het in beeld brengen van de kwaliteiten en bedreigingen van het Deltion Jongerenteam (DJT) kan een bijdrage worden geleverd aan verduurzaming van dit project. Daarnaast kunnen andere mbo's in Nederland hier mogelijk van leren, met als doel om kwetsbare studenten met multiproblematiek zo goed mogelijk te ondersteunen.

1.3 Hoofdvraag

Op welke manier draagt het Deltion Jongerenteam bij aan het tegengaan van voortijdig schoolverlaten onder mbo-leerlingen met multiproblematiek?

Subvragen:

- Hoe ziet de ondersteuning van het Deltion Jongerenteam aan mbo-studenten met multiproblematiek er uit en welke kwaliteiten en bedreigingen zijn er?
- Hoe ervaren mbo-studenten met multiproblematiek en ondersteuningsbehoeften de inzet van het Deltion Jongerenteam?

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1 Passend onderwijs in het mbo

Met de komst van de Wet Passend Onderwijs in 2014 is binnen het basis- en voortgezet onderwijs een forse stap gezet om alle leerlingen een plek te geven in het onderwijs die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Daaropvolgend zijn in 2018 tijdens de conferentie van Associatie voor Jeugd, Jeugdzorg Nederland en mbo-raad afspraken gemaakt om een betere samenwerking tussen het mbo en jeugdzorg te realiseren (NJI, 2019). Dit enerzijds om jongeren en in kwetsbare posities preventief in de groep of klas beter te kunnen ondersteunen. Anderzijds om professionele maatondersteuning binnen het mbo te halen waardoor de druk op wachtlijsten en tekorten in de jeugdzorg kunnen verminderen en ‘just in time’ ondersteuning wordt geboden (Dudevszky et al., 2017).

Om een prettig schoolklimaat voor álle studenten te bieden is het belangrijk om tijdig de juiste hulp te bieden aan studenten die dit nodig hebben (NJI, 2019). Om die reden zoeken mbo-scholen steeds vaker samenwerking met jeugdhulp en (jeugd-) geestelijke gezondheidszorg (ggz). Daarnaast besteden zij meer aandacht aan preventie en vroegsignalering van mentale problemen. Ze werken aan een schoolklimaat waarin het welbevinden van jongeren centraal staat en psychische problemen bespreekbaar zijn (NJI, 2019).

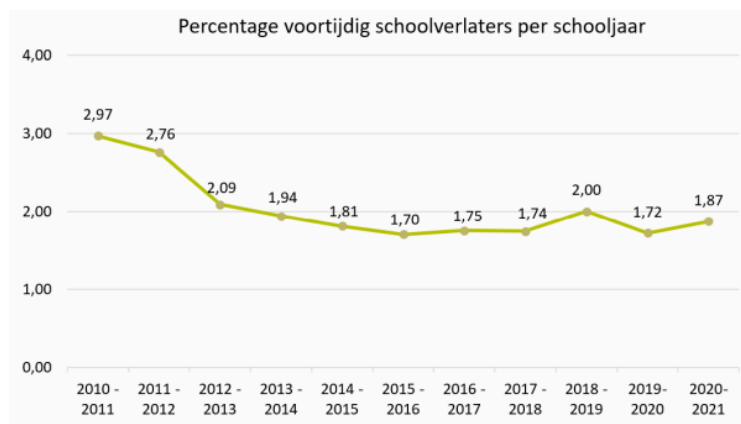
In tegenstelling tot het basis- en voortgezet onderwijs kent het mbo geen aparte in de wet vastgelegde onderwijsvorm waar studenten apart specialistische of intensieve begeleiding krijgen (Laemers & Schoonhoven, 2018). Mbo-scholen trachten zo goed mogelijk barrières weg te nemen die deelname aan het onderwijs in de weg staan (mbo-raad, 2022), door te investeren in maatwerk, financiële middelen en regionale projecten, zowel op schoolniveau als bovenschools niveau. Juist dat maatwerk is belangrijk, zo onderschrijft een vergelijkend onderzoek tussen middelbaar onderwijs in Engeland en Nederland (Van de Stege, 2003). Beide landen gaan te veel uit van een algemene leerroute met mogelijkheden voor iedereen, maar dat is volgens Van de Stege te eenzijdig en optimistisch. Er zou veel meer aandacht voor de individuele ontwikkeling, persoonlijk contact en behoefte aan ondersteuning moeten zijn (Raaijmakers et al. 2015).

2.2 Voortijdig schoolverlaten

Een voortijdig schoolverlater (vsv) is een jongere tussen de 12 en 25 jaar, die niet staat ingeschreven op een school en geen startkwalificatie heeft. Een startkwalificatie is minimaal een diploma havo, vwo of mbo niveau 2 (OCW, 2022). Leerlingen die na het behalen van een vmbo-diploma geen onderwijs meer volgen en geen werk hebben, worden als voortijdig schoolverlater gedefinieerd. Dat geldt ook voor jongeren die met een diploma op mbo-niveau 1 het onderwijs verlaten en geen werk vinden. Ook leerlingen tot 23 jaar die langer dan een maand zonder reden van school wegblijven, vallen onder de vsv (Ministerie van OCW, 2022).

Op basis van cijfers van de laatste drie jaar kan worden geconcludeerd dat er juist weer sprake is van een toename van vsv (CBS, 2022). In het schooljaar 2020-2021 waren er 24.385 nieuwe voortijdig schoolverlaters, 1,87 procent van alle leerlingen (15-23 jaar), zoals weergegeven in grafiek 1. Ten opzichte van 2019-2020 is er nu weer sprake van een stijging van het aantal leerlingen dat zonder startkwalificatie van school gaat. Deze stijging geldt voor zowel leerlingen in het voortgezet onderwijs als voor leerlingen in het middelbaar beroepsonderwijs. (Ministerie van OCW, 2022).

Grafiek 1: percentage voortijdig schoolverlaters per schooljaar

(bron: CBS, 2020)

2.3 Gevolgen voortijdig schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaten heeft negatieve gevolgen voor de individuele persoon en wordt als een negatieve gebeurtenis in het leven van jongeren beschouwd (Traag & Van der Velden, 2011). Ten eerste ontstaat er voor deze schoolverlaters een grotere kans op werkloosheid en is er minder werkgelegenheid dan voor leerlingen met startkwalificatie. Hierbij bestaat de kans dat jongeren delinquent gedrag ontwikkelen. Dit is bijvoorbeeld te zien in de hoge

arrestatiepercentages en het middelengebruik onder voortijdig schoolverlaters (Drapela, 2006, Fagan, 1990). Dit wijst erop dat voortijdig schoolverlaten sociale en economische consequenties heeft voor jongeren (Lessard et al., 2008).

Voortijdig schoolverlaten heeft niet alleen gevolgen voor het individu (Jonker, 2006), maar ook voor de samenleving. Het vergroot het risico op werkloosheid en laagbetaald werk (Traag & Van der Velden, 2011; Van Rooij et al., 2010). Hierdoor kosten deze jongeren de maatschappij veel geld. Naast deze kostenpost zijn er nog andere redenen waarom voortijdig schoolverlaters veel geld kosten, zoals een grotere kans op gezondheidsproblemen, sneller betrokken zijn bij criminele activiteiten en vaker afhankelijk zijn van liefdadigheidsinstellingen (Rumberger, 2001, 2008; Denti, 1999).

2.4 Oorzaken voortijdig schoolverlaten

De Rijksoverheid en mbo-instellingen hebben, om het aantal voortijdig schoolverlaters te laten dalen, met elkaar in de kwaliteitsagenda's afgesproken dat de aandacht uitgaat naar jongeren in kwetsbare posities (Rijksoverheid, 2019). De oorzaken voor de toename van het aantal vsv'ers worden toegeschreven aan een combinatie van redenen zoals verkeerde studiekeuze, het liever willen werken (en geld verdienen) en persoonlijke en psychosociale problemen (Minnaert, 2021; Ministerie van OCW, 2022). De aard van psychische problemen waarmee mbo-studenten te maken hebben loopt zeer uiteen van depressie, verslaving en problematische thuissituatie (Eimers et al., 2020). Vaak is er sprake van multiproblematiek.

Gesteld kan worden dat ongeveer de helft van alle eerstejaars mbo-studenten op alle niveaus één of meerdere problemen heeft (De Vries & Dijk, 2008). Het betreft dan sociaal-emotionele problemen, psychiatrische problemen en gezinsproblemen. Vooral persoonlijke, familiale, drugs- en geldproblemen en verleiding uit de sociale omgeving ('foute vrienden', criminaliteit, 'snel geld') vormen risico's (Gubbels et al. 2019), die kunnen leiden tot voortijdig schoolverlaten (Heppe, 2012, Bragt et al., 2011). Volgens het Nederlands Jeugdinstituut (2019) en Messing et al. (2014) hebben studenten met multiproblematiek met name problemen op financieel of mentaal gebied, op het gebied van zelfzorg, huiselijke relaties of een verslavingsproblematiek. Er is vaker sprake van voortijdig schoolverlaten.

2.5 Multiproblematiek

Zoals eerder beschreven kan multiproblematiek worden gedefinieerd als het hebben van meerdere problemen, waardoor deelname aan de samenleving problematisch is (Kruiter et al., 2008). Multiproblematiek wordt in een studie onder jongvolwassenen in Pittsburgh beschreven

als combinatie van risicofactoren vooral op het gebied van gedragsproblemen, ADHD en agressie (Loeber et al., 1998). Bij jonge mensen en studenten is er vooral sprake van een combinatie van problematiek van financiën, dagbesteding, geestelijke gezondheid, huisvesting, verslaving, sociaal netwerk en contact met politie/justitie (Van Duin, 2021, Schoemaker et al., 2019).

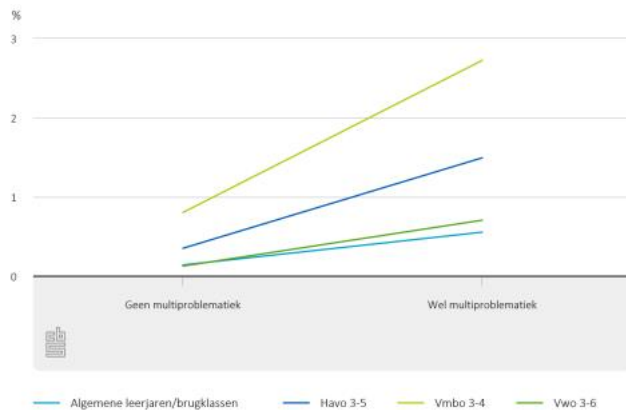
In Van Duin's onderzoek (2021) onder jongvolwassenen met multiproblematiek worden als voornaamste oorzaken beschreven: emotionele en fysieke verwaarlozing en mishandeling, politiecontacten in de familie, huiselijk geweld en het opgroeien in een eenoudergezin. De groep jongvolwassen met multiproblematiek is zeer heterogeen en het hulpaanbod voor deze groep dient laagdrempelig te zijn, omdat juist deze kwetsbare jongeren veel drempels ervaren richting de reguliere hulpverlening. Er is sprake van schaamte en weinig vertrouwen in hulpverlening op basis van eerdere contacten met hulpverlening. (Van Duin, 2021).

2.6 Relatie tussen multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten

Een van de mogelijke oorzaken van het stijgende aantal voortijdig schoolverlaters dat wordt genoemd door mbo-instellingen is de toename van multiproblematiek. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) onderzocht in 2020 of de toename van multiproblematiek een oorzaak is van de toename van het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv). In het onderzoek is het aandeel voortijdig schoolverlaten en multiproblematiek bij jongeren in beeld gebracht binnen cohorten van 2013 tot 2018. Het CBS constateert over deze jaren dat er wel toename van vsv is binnen het mbo, maar tot aan 2015 geen duidelijke toename van multiproblematiek.

Hoewel het CBS niet kan concluderen dat multiproblematiek een oorzaak is van vsv, constateert zij wel dat er over de hele meetperiode er een samenhang bestaat tussen vsv en multiproblematiek. Het aandeel vsv'ers is namelijk veel hoger (4 keer hoger) bij jongeren met multiproblematiek dan bij jongeren zonder multiproblematiek (CBS, 2020). Daarnaast is dit verband voor sommige schooltypes sterker dan voor anderen, zoals is te zien in grafiek 2. In het mbo, bij mannen en bij 18- of 19-jarigen is dit verband sterk aanwezig, zo beschrijft het CBS.

Grafiek 2: Aandeel vsv'ers multiproblematiek type onderwijs

(bron: CBS, 2020)

Gezien het feit dat het aantal vsv'ers bij studenten met multiproblematiek vier keer hoger is, constateert het CBS een duidelijke samenhang, zonder te spreken van causaliteit vanwege te veel andere variabelen. Al in 2009 beschreef de Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR) de moeilijke positie van deze 'overbelaste jongeren'. De raad concludeerde toen al dat er steeds meer jongeren met een optelsom van problemen vastliepen in het onderwijs. Een schatting van het ministerie van OCW was dat ongeveer een kwart van de voortijdig schoolverlaters te kampen had met multiproblematiek. Het CBS schat het aantal jongeren met multiproblematiek in het mbo op 14 á 15 % (CBS, 2020).

In aanvullend onderzoek werd gesproken van 13.000 jongeren per jaar (Eimers et al., 2020). De WRR vroeg specifiek aandacht voor mbo-studenten, mede omdat de combinatie leerproblemen (vaker voorkomend in het mbo) en multiproblematiek 'funest' is voor de studenten en sneller zal leiden tot voortijdig schooluitval (WRR, 2009). Eimers (2020) voegt daaraan toe dat juist bij studenten met multiproblematiek de impact van deze problemen ook veel groter is. Reden te meer om deze kwetsbare groep goed te ondersteunen.

2.7 Hulp en ondersteuning aan studenten

Gezien het feit dat er vaak sprake is van multiproblematiek bij jongeren die voortijdig hun mbo-opleiding verlaten, is het van belang dat de hulp en ondersteuning zich hierop richt (Heppe, 2012, Witte et al., 2009). Deze jongeren hebben vaak langdurig te maken met twee of meerdere problemen op, onder andere, economisch, cultureel, normatief en psychosociaal gebied. Deze meervoudige problematiek hangt vaak onderling samen en versterkt elkaar waardoor jongeren niet meer in staat zijn om de problemen op te lossen of te beheersen. Hierdoor is het voor

jongeren met multiproblematiek moeilijk om deel te nemen aan het onderwijs of de arbeidsmarkt (Bosselaar et al., 2010).

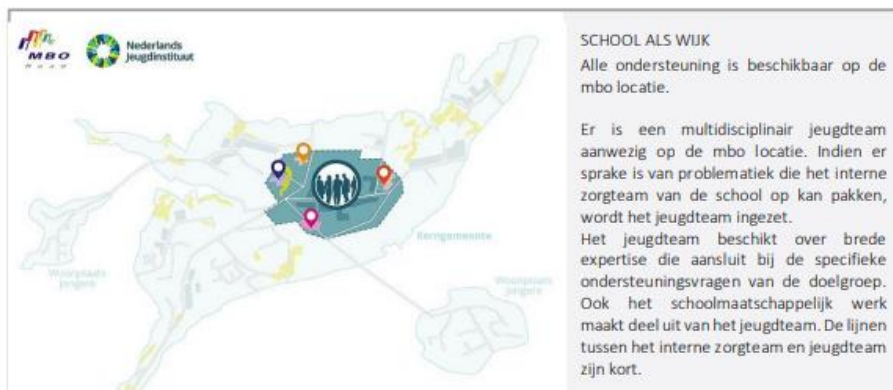
Uit het behoeftenonderzoek van Heppe (2012) komt naar voren dat ondersteuning aan de mbo-studenten met multiproblematiek vooral vraaggericht, individueel gericht en preventief moet plaatsvinden. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor (de signaleringsfunctie van) docenten. De leraar of mentor is vaak de eerste die hoort of merkt van de problemen (Heppe, 2012, Korpershoek et al., 2022).

De meeste mbo-instellingen proberen een balans te vinden tussen ondersteuning in de eerste lijn en de tweede lijn. Het voordeel, zo beschrijft Eimers (2020), van tweedelijns ondersteuning is dat er een hoge concentratie van expertise en ervaring aanwezig is, die efficiënt ingezet kan worden. Voordeel van ondersteuning in de eerste lijn is dat het netwerk fijnmaziger wordt, de student dicht bij de opleiding geholpen kan worden en dat de kloof kleiner wordt tussen de gewone studieloopbaanbegeleiding/ mentoring en de extra tweedelijns ondersteuning (De Poot et al., 2016).

Mbo-studenten met een ondersteuningsbehoefte zijn vooral tevreden zijn over drie zaken, te weten: de ondersteuning die zij krijgen, over de afspraken die met hen daarover worden gemaakt en de informatie die zij daarvoor ontvangen (Eimers et al., 2020). In datzelfde onderzoek was de conclusie dat bijna de helft van de mbo-instellingen tevreden is over de samenwerking met de aanbieders van jeugdhulp en geestelijke gezondheidszorg.

In 2014 beschreef het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) in afstemming met de mbo-raad drie samenwerkingsmodellen, te weten; ondersteuning in de eigen wijk, gemeentelijk jeugdteam en school als wijk. Deze modellen bieden een kader om vanuit organisatieperspectief de ondersteuning voor studenten op het mbo vorm te geven. De visie van de mbo-school, het aantal studenten met een ondersteuningsvraag en de beschikbare financiële middelen zijn bepalend voor de vormgeving van de ondersteuning (NJI 2019). De samenwerking in het kader van 'Passend Onderwijs' tussen mbo-scholen en (jeugd)hulpverlening wordt landelijk volgens drie varianten uitgevoerd. (NJI, 2019). In figuur 1 is 'de school als wijk' te zien.

Figuur 1: De school als wijk (variant 3)

(Bron; NJI, 2018)

Uit verschillende onderzoeken wordt duidelijk dat mbo-studenten gebaat zijn bij ondersteuning (NJI, 2021; Smit et al. 2014). Het vroegtijdig signaleren van problemen en preventief vraaggericht hierop acteren lijkt effectief (Van Yperen et al., 2003, Teasley et al., 2004). Studenten geven aan dat ondersteuning bijdraagt aan het welzijn en dat hierdoor ook schoolresultaten verbeteren (De Boer et al., 2017). Het rapport ‘Samenwerken aan ondersteuning voor mbo-studenten’ (NJI, 2019) stelt dat ondersteuning bijdraagt aan het afronden van een opleiding. Studenten volgen de opleiding zo nodig in een aangepast tempo, krijgen ondersteuning bij het verbeteren van de thuissituatie, drugsgebruik of het verwerken van trauma’s (NJI, 2019).

2.8 Van theoretisch naar praktisch perspectief

Vanuit bovenstaand theoretisch raamwerk komt naar voren dat voortijdige schoolverlating en multiproblematiek bij mbo-studenten urgentie en aandacht krijgt. Vanuit het wettelijk kader is dit geregeld middels de kwaliteitsagenda’s en de Wet Passend Onderwijs. Vanuit wetenschappelijk onderzoek wordt duidelijk dat hierbij laagdrempelig, maatwerk, nabijheid en expertise belangrijke kenmerken zijn. In wetenschappelijke publicaties en beleidsdocumenten komt de trend naar voren dat studenten zich steeds meer belast voelen en met psychische klachten – en in toenemende mate multiproblematiek – te maken hebben. Dit lijkt effect te hebben op de aantal voortijdig schoolverlaters, dat de laatste jaren toeneemt.

Dit maakt duidelijk dat mbo-studenten ondersteuning nodig hebben. Diverse mbo-instellingen hebben hiervoor de laatste jaren initiatieven ontplooid en het Deltion Jongerenteam (Paragraaf 4.3) is een hiervan. In het onderzoek naar de bijdrage van het Deltion Jongerenteam

aan het ondersteunen van mbo-studenten met multiproblematiek zal worden ingezoomd op het laagdrempelig, nabije karakter van de hulp en in hoeverre er expertise en maatwerk aanwezig is.

Hoofdstuk 3: Methode

Dit explorerend kwalitatief onderzoek naar het Deltion Jongerenteam kan worden gezien als een case studie (Thomas, 2021). Een case studie betreft de studie van één of meerdere ‘objecten’, die een gedetailleerd voorbeeld kunnen zijn voor een algemeen proces (Flick, 2014). In dit onderzoek is gekozen voor een case studie, zodat het Deltion Jongerenteam vanuit verschillende invalshoeken kan worden benaderd, te weten vanuit de praktijk (professionals), de theorie (wetenschap), beleid (beleidsmakers) en de ervaringen (studenten).

3.1 Methode theoretisch perspectief

Voor het theoretisch perspectief is gebruik gemaakt van de methode review van wetenschappelijke publicaties. In tabel A. zijn de meest relevante publicaties opgesomd (1 t/m 13), gecategoriseerd op thema en een topic lijst.

Tabel A: Thema's en wetenschappelijke publicaties

	Thema	Titel	Soort artikel	Topics	
1.	Psychische problemen	Studeren met psychische problemen in het mbo.	Verkennd onderzoek Kenniscentrum Beroeps- onderwijs Arbeidsmarkt	Samenwerking Belastbaarheid Voortijdig schoolverlaten	
2.		School als werkplaats	Artikel over onderzoek in praktijk	Ervaringen/behoefte Psychosociale problemen	
3.		Ondersteuning	Student-centred and teacher- centred learning environment in pre-vocational secondary education	Peer reviewed artikel	Autonomie Ondersteunende omgeving
4.			Hoe past het?	Kwalitatieve analyse, masterthesis	Passend onderwijs Toekomstperspectief ondersteuning
5.	Voortijdig schoolverlaten	Effectieve loopbaan oriëntatie mbo	Literatuur studie RUG Peer reviewed	Voortijdig schoolverlaten Verschillende behoeften Werkzame mechanisme	
6.		Aanpak en samenwerking	The Work-based Learning Route in the Netherlands and in England	Vergelijkend onderzoek Peer reviewed	Behoeftes Maatwerk Voortijdig schoolverlaten
7.			Samen staan we sterker	Artikel met voorbeelden NJI mbo-raad	Samenwerking mbo en jeugdzorg Pilots mbo-instellingen
8.	Multiproblematiek	Jongvolwassenen met multiproblematiek	Boek, promotie onderzoek	Multiproblematiek Prevalentie oorzaken	
9.		Risicofactoren en behoeftes bij voortijdig schoolverlaters	masterthesis	Risicofactoren Behoeftes ondersteuning Aanpak vsv	

10.	Relatie multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten	Internaliserende problematiek bij jongeren uit multi probleemgezinnen	masterthesis	Internaliserende psychische problematiek Context/gezin
11.		Samenhang tussen problemen en vsv	Onderzoeks- rapport CBS	Psychische problemen Voortijdig schoolverlaten
12.		Is er een relatie tussen vsv en multiproblematiek?	Onderzoeks-rapport CBS	Vsv, multiproblematiek verbanden
13.		Vertrouwen in de school	Adviesrapport WRR	Voortijdig uitval Overbelaste jongeren Ondersteuning

3.2 Methode deelvraag 1; de bijdrage van het DJT aan ondersteuning studenten

Om in kaart te kunnen brengen hoe het Deltion Jongerenteam in de praktijk werkt, welke kwaliteiten en bedreigingen er zijn en hoe het DJT een bijdrage levert aan ondersteuning aan mbo-studenten met multiproblematiek (deelvraag 1), is gebruik gemaakt van documentenonderzoek en van interviews. De hierbij gebruikte documenten zijn opgenomen in Tabel B.

Tabel B: Beleidsdocumenten Deltion Jongerenteam

1.	Voortijdig schoolverlaten	Vervolgaanpak vsv 2020-2024	Adviesrapport stuurgroep regio IJssel Vecht	Vsv aanpak in de regio
2.	Voortijdig schoolverlaten Passend onderwijs Mbo-studenten	Veerkrachtig vakmanschap	Jaarverslag 2021 Deltion	(passend) onderwijs Voortijdig schoolverlaten Problematiek studenten
3.	Ondersteuning Mbo-studenten	Ontwikkeling DJT	Beslisnota college Zwolle	(preventief) Jeugdbeleid
4.	Evaluatie DJT	Factsheets DJT	Evaluaties DJT 2018- 2022	Aanmeldingen ondersteuning, Vsv Multiproblematiek Mbo-studenten
5.	Functioneren van DJT	Meerwaarde van het DJT	Onderzoeksrapport	Samenwerking studenten, leraren en hulporganisaties

Als vervolg op het documentenonderzoek zijn medewerkers van het DJT geïnterviewd. Dit sluit aan bij de uitleg die Migchelbrink (2012) geeft van kwalitatief onderzoek. Hij benoemt dat kwalitatief onderzoek draait om de interpretatie die de respondent geeft aan gebeurtenissen en/of situatie. Door met de participanten in gesprek te gaan, wordt er gebruik gemaakt van het insiderperspectief. Op deze manier kunnen participanten hun verschillende visies en ervaringen

omtrent het onderwerp overbrengen op de onderzoeker. Met interviews wordt op systematische wijze kennis vergaard over de ervaringen bij de participanten (Boeije, 2005).

Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de werking van het DJT zijn drie professionals van het Deltion Jongerenteam geïnterviewd. Het gaat om de zorginhoudelijk coördinator, een senior adviseur beleid en kwaliteit en een junior adviseur beleid en kwaliteit. De onderzoeker heeft deze drie personen gezamenlijk gesproken tijdens een afspraak in een gespreksruimte op het Deltion (face-to-face). Er is voorafgaande aan het interview gesproken over het doel van het onderzoek, informed consent (Bijlage 1), opnameapparatuur en verwachtingen. Het gesprek heeft een uur geduurd en de onderzoeker heeft gebruik gemaakt van een interviewleidraad (Bijlage 2). Deze leidraad is opgesteld aan de hand van topics uit publicaties van zowel tabel A als tabel B. De participanten zijn in het interview gevraagd naar alle vooraf opgestelde topics. Daarnaast hadden de projectleden de ruimte en vrijheid om uit zichzelf te vertellen over het DJT.

Het interview met de professionals is getranscribeerd en thematisch geanalyseerd (Bijlage 3). Thematisch analyseren is een methode voor het identificeren, analyseren en rapporteren van patronen of thema's binnen data (Braun & Clarke, 2006). Het doel van de analyse is een beschrijving van een bepaald fenomeen en het perspectief van verschillende sociale groepen op dit fenomeen (Flick, 2014). Er is sprake van inductieve thematische analyse; ofwel ontwikkeling van codes en thema's uit de data. Tijdens het uitwerken van het interview zijn de meest relevante passages gecodeerd en gekoppeld aan thema's, die uit het literatuuronderzoek naar voren kwamen. Deze passages, relevante opmerkingen en in het oog springende citaten zijn vervolgens verwerkt in het hoofdstuk met de resultaten.

3.3 Methode deelvraag 2; Hoe wordt de ondersteuning DJT ervaren door studenten?

Voor een goed beeld hoe de inzet door het DJT wordt ervaren door de 'gebruikers' (deelvraag 2), zijn in overleg met het DJT interviews gehouden met twee mbo-studenten die een beroep doen of in de afgelopen periode een beroep hebben gedaan op het DJT. Het betreft een 20-jarige studente (opleiding sociaal werk) en een 17-jarige studente (opleiding helpende in de zorg). Deze studenten zijn gevraagd naar hun ervaringen (narratief). Hierbij is een topic lijst gebruikt (Bijlage 2). In deze gesprekken heeft de interviewer gezorgd voor informed consent en vervolgens een open, betrouwbare en nieuwsgierige houding gebruikt om zorg te dragen voor een veilige omgeving voor de student. De interviews zijn om die reden (veiligheid/persoonlijk verhaal) individueel afgenomen. De interviews zijn vanwege privacywetgeving volledig geanonimiseerd gebruikt. De namen zijn gefingeerd. De interviews met de twee studenten zijn

getranscribeerd en aan de hand van de topic lijst geanalyseerd (Bijlage 3). Hierbij is vooral gekeken naar de belangrijkste vraag, namelijk hoe deze studenten de ondersteuning van het DJT hebben ervaren.

3.4 Validiteit en betrouwbaarheid

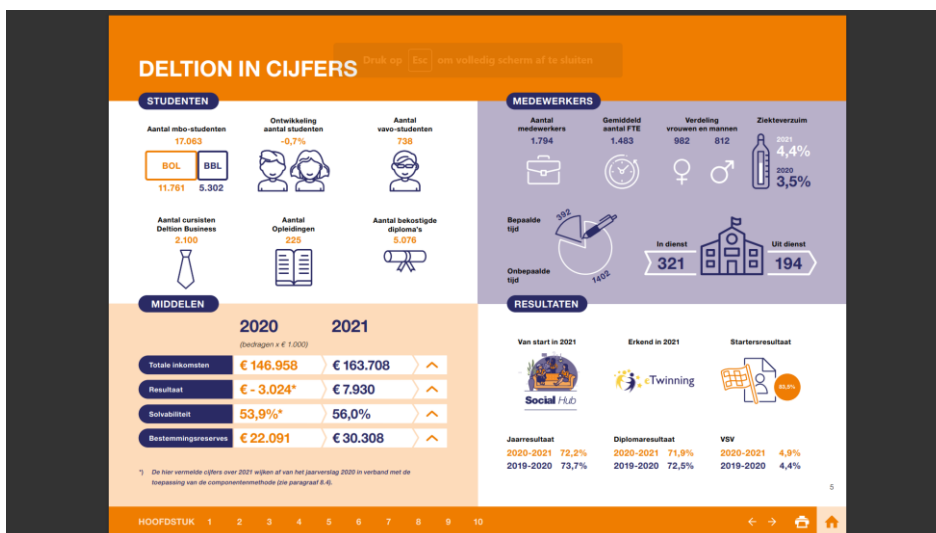
Triangulatie is het combineren van verschillende methoden voor het omgaan met een fenomeen dan wel met verschillende bronnen en het verhoogt de betrouwbaarheid en validiteit van de resultaten (Van Staa & Evers, 2010). In dit onderzoek is gebruikt gemaakt van interviews en reviews, met als doel om het functioneren van het DJT vanuit verschillende perspectieven te belichten. Er is derhalve sprake van triangulatie op het gebied van dataverzameling en -analyse (Flick, 2014), want in dit onderzoek is namelijk gebruik gemaakt van insiderperspectief, documentverzameling en wetenschappelijke literatuur.

Hoofdstuk 4: Resultaten

4.1 Deltion College

Het Deltion College is een mbo-instelling in Zwolle, dat 225 verschillende mbo-opleidingen, cursussen en trainingen aanbiedt (Figuur 2). Deltion verzorgde in 2021 voor 17.063 jongeren en volwassenen middelbaar beroepsonderwijs. Op het Deltion werken 1.794 mensen als (senior-)leraar, (senior-) instructeur of in onderwijsondersteunende functies. De visie van Deltion is het uitdagen van studenten om hun talenten en capaciteiten te ontdekken en zich optimaal te ontwikkelen, zowel op persoonlijk vlak als in hun vakmanschap. Deltion wil “aantrekkelijk, toekomstbestendig en kwalitatief hoogwaardig mbo-onderwijs verzorgen en daarmee een bijdrage leveren aan de groei en ontwikkeling van mensen en organisaties. Een leven lang” (Deltion, jaarverslag 2021, blz.6)

Figuur 2: Deltion in cijfers 2021

(bron: Deltion jaarverslag 2021)

De Rijksoverheid en mbo-instellingen hebben in de zogenoemde kwaliteitsagenda's afgesproken dat de aandacht uitgaat naar jongeren in kwetsbare posities (Rijksoverheid, 2019). Het doel van Deltion is om te blijven werken aan verdere kwaliteitsverbetering van het onderwijs en de begeleiding van de studenten. Bij Deltion gebeurt dit vanuit vijf speerpunten, te weten: Jongeren en (jong)volwassenen in een kwetsbare positie, gelijke kansen in het onderwijs, onderwijs dat voorbereidt op de arbeidsmarkt van de toekomst, leven lang ontwikkelen en school als lerende en wendbare organisatie. Met betrekking tot kwetsbare studenten schrijft Deltion in het jaarverslag van 2021 (blz. 20) het volgende: “Het is onze

ambitie om ons aanbod nog beter af te stemmen op de leervragen en ontwikkelmogelijkheden van (toekomstige) studenten, ook wanneer het boven- of buitenschoolse problematiek studiesucces belemmert”.

4.2 Voortijdig schoolverlaten op het Deltion

Deltion richt zich op het terugdringen van voortijdig schoolverlaten, passend onderwijs en het verbeteren van de doorstroom en het arbeidsmarktperspectief voor studenten met een niveau-2 diploma. Deltion werkt volgens het principe “wij sluiten allen in”. Daaruit volgt de verantwoordelijkheid om alle studenten zo optimaal mogelijk te ondersteunen en te begeleiden in hun studie. Deltion is een van de vijf mbo-instellingen in de regio IJssel-Vecht. De regio IJssel-Vecht constateert duidelijke verschillen tussen de vijf mbo’s (Tabel 3). Uit de tabel zou men kunnen afleiden dat Deltion minder goed scoort dan andere mbo’s in de regio. Maar ook grotere stappen heeft gemaakt met het terugdringen van de vsv cijfers. Nadere analyse van de vsv-cijfers in combinatie met uitvalredenen en maatregelen per school kan volgens de regio IJssel-Vecht leiden tot interessante leerpunten onderling en versterking van de aanpak.

Tabel 3: Regionale vsv cijfers, regio IJssel-Vecht

IJssel-Vecht		2016 - 2017 (voorl)				2017 - 2018 (voorl)				2018 - 2019 (voorlopig)			
ROC	niveau + norm %	niveau 1 norm %	niveau 2 norm %	niveau 3 norm %	niveau 4 norm %	niveau 1 norm %	niveau 2 norm %	niveau 3 norm %	niveau 4 norm %	niveau 1 norm %	niveau 2 norm %	niveau 3 norm %	niveau 4 norm %
	Deltion	28,87	8,87	3,89	3,84	20,53	10,20	4,86	3,61	21,99	10,45	5,06	4,26
Landstede	16,73	6,96	3,28	2,87	21,82	8,44	3,17	2,84	18,56	7,75	4,14	3,19	
CIBAP		9,52	4,67	2,36			1,69	1,88			6,06	1,89	
Groene Welle/Zone Cd	20,00	6,70	2,35	1,86	21,05	7,02	3,17	2,39					
Alfa College*	22,18	7,43	3,26	2,89	15,92	7,09	3,32	2,67	14,29	7,37	4,42	2,50	
* Alfa College : het betreft in totaal 709 studenten in Hardenberg										boven norm VSV %			
										onder norm VSV %			

(bron: regio IJssel-Vecht, 2021)

Deltion wil het aantal voortijdige schoolverlaters (vsv) zo veel mogelijk beperken. De voortgang en prestaties worden gemeten aan de hand van de landelijk vastgestelde normen. Deltion geeft aan dat zij, in vergelijking met andere mbo-instellingen in Nederland, ongeveer “in de middenmoot zit” met betrekking tot de cijfers over voortijdige schoolverlating. In 2021 is het vsv percentage 24%. Het doel is om de landelijke vsv streefcijfers te behalen door middel van verschillende interventies (Deltion jaarverslag, 2021). “Dat is echter wel een flinke uitdaging”, zo geven de professionals van het DJT aan. Een van die interventies is de oprichting van het Deltion Jongerenteam.

4.3 Het Deltion Jongerenteam

Het Deltion Jongerenteam (DJT) is een interdisciplinair team van hulpverleners en jongerenwerkers en functioneert binnen de muren van de school als een sociaal wijkteam. Naast het begeleiden van studenten ondersteunt het DJT ook leraren en studieloopbaanbegeleiders. “Het DJT streeft ernaar hulpvragen snel, effectief en in samenwerking met het onderwijs op te pakken en probeert zo het welzijn van studenten te verbeteren en vsv te voorkomen” (Deltion, 2019, 2021). Het DJT werkt vanuit een generalistische en integrale basisaanpak en geeft aan studenten met niet-schoolse, veelal meervoudige problematiek op meer dan één leefgebied ondersteuning. Het gaat hier om problemen op financieel of mentaal gebied, op het gebied van zelfzorg, huiselijke relaties of een verslavingsproblematiek.

Het DJT zegt te werken vanuit de principes: laagdrempelig voor student en docent, gezamenlijke visie en aanpak tot het versterken van jongeren en een interdisciplinair team op locatie (Veldkamp, 2015). Samen met de zorgstructuur van de woongemeente van de student werkt het DJT vanuit een gezamenlijke visie en benutten zij, ter ondersteuning van de student, elkaars deskundigheid en netwerk. Hulpverlening aan studenten vindt bij voorkeur plaats op de locatie van de opleiding. Een hulpvraag komt via de leraar of de student bij het DJT terecht. De DJT-ers zijn als contactpersoon aan één of meerdere opleidingen verbonden. De hulpvraag van de student staat centraal. In eerste instantie wordt deze door de aan de opleiding verbonden DJT-er opgepakt waarbij generalisten en specialisten beschikbaar zijn. Iedere opleiding heeft een DJT-er als vaste contactpersoon. Hierdoor wordt problematiek eerder gesignaleerd en voelen studenten en leraren zich gesterkt en gesteund door de kennis, beschikbaarheid en snelle ondersteuning van het DJT.

Bij het vermoeden of waarnemen van niet-schoolse problematiek meldt de leraar de student in overleg bij het DJT aan. Tijdens het hulpverleningstraject ligt de focus continu op de verbinding tussen hulpverlening en onderwijs. In iedere samenwerking is dit een belangrijk aandachtspunt. De hulpverlening vindt zoveel mogelijk op school plaats. Indien nodig wordt specialistisch hulpverlening via externen ingeschakeld. Voorbeelden hiervan zijn Veilig Thuis en de politie.

Het DJT bestaat uit schoolmaatschappelijk werkers van Deltion en van Stichting de Kern en diverse afgevaardigden van partnerorganisaties zoals Tactus Verslavingszorg, Trias Jeugdhulp, Travers Welzijn, het sociaal wijkteam van de gemeente Zwolle, Leerplicht/Regio Meld- en Coördinatiepunt (RMC), en Dimence Jeugd, GGZ/Mindfit. In totaal bestaat het DJT uit 28 professionals met een eigen expertise. Deze DJT-ers zijn ieder ongeveer 12 uur per week op het Deltion College aanwezig. Het DJT wordt gefinancierd vanuit het Deltion College en de

Gemeente Zwolle. De gemeente Zwolle heeft in 2020 het besluit genomen om te financieren met als argument; preventief jeugdbeleid en versterken van de aanpak van voortijdig schoolverlaten (Gemeente Zwolle, 2020).

Het DJT ziet een groei van het aantal aanvragen voor ondersteuningsbehoefte (Tabel 4). Het betreft hulpvragen over problemen met geestelijke gezondheid, huiselijke problemen en werk. Deltion bestempelt in tussenevaluaties de verhoging van multiproblematiek als belangrijke oorzaak (Deltion, 2019, 2021).

Tabel 4: Aanmeldingen bij DJT studenten met ondersteuningsbehoefte

Jaar	Aantal meldingen
2016-2017	193
2017-2018	264
2018-2019	510
2019-2020	703
2020-2021	755
2021-2022	864

(bron: jaarverslagen Deltion en factsheets DJT)

4.4 Professionals over de bijdrage DJT aan ondersteuning studenten

In deze paragraaf worden per thema de uitgangspunten uit de beleidsdocumenten afgezet tegen de praktijk en de mening van de professionals. Zoals hierboven beschreven komt uit de beleidsdocumenten naar voren dat het DJT ernaar streeft om de hulpvragen snel, effectief en in samenwerking met het onderwijs op te pakken en zo het welzijn van studenten te verbeteren en vsv te voorkomen. In hoeverre lukt dat?, is de vraag. “We zien dat als een hele duidelijke opdracht voor ons”, zo reageren de geïnterviewde leden van het DJT. “Om de jongeren zo vlekkeloos hun studie te laten doorlopen en met een diploma van school af te laten gaan, proberen wat te betekenen voor de student tijdens de hobbels die hij/zij onderweg tegen komt”, aldus de zorginhoudelijk coördinator van het DJT.

Samenwerking

In totaal bestaat het DJT uit 28 professionals. Leden van het DJT noemen de intensieve samenwerking tussen alle ketenpartners een groot voordeel en kwaliteit. “We hebben deskundigheid op het gebied van passend onderwijs, maar we merken ook dat we de partners zoals Tactus en ggz hard nodig hebben. Doordat je dicht bij elkaar zit, kun je veel voor elkaar betekenen”, zo benoemt de coördinator. Iedere opleiding heeft een DJT-er als vaste

contactpersoon, zo staat te lezen in de visie. Hierdoor wordt problematiek eerder gesignaleerd en voelen studenten en leraren zich gesterkt en gesteund door de kennis, beschikbaarheid en snelle ondersteuning van het DJT.

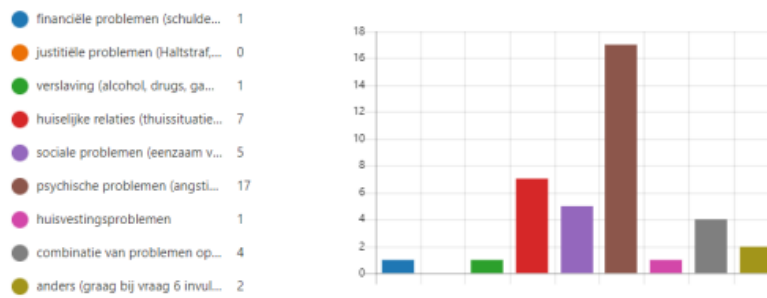
Dit beeld wordt bevestigd door de professionals van het DJT. Docenten noemen het volgens de zorgcoördinator prettig dat ze de niet-schoolse problematiek kunnen overlaten aan andere deskundigen. En voor de partners in de hulpverlening geeft het ook voordelen. Door de laagdrempeligheid van het DJT komen studenten met problemen eerder in beeld bij de hulpverlening, waardoor snelle psychische ondersteuning ingezet kan worden. Hiermee wordt intensievere en dus duurder zorg voorkomen. “We kijken heel erg van, wie heeft wat in huis en wat heeft iemand nodig?”, vertelt de zorgcoördinator. “Het is een mooi voorbeeld hoe elke organisatie ook weer haar eigen opdracht heeft. De ggz die moet meer uit zijn toren moet komen en dat gebeurt hier.”

Voordelen

Een hulpvraag komt via de leraar bij het DJT terecht en dat maakt de procedure laagdrempelig, snel en effectief. Het DJT krijgt dit ook vaak terug te horen van de mbo-studenten. Juist doordat de ondersteuning dichtbij en laagdrempelig is, wordt dit als prettig en helpend ervaren. Daarnaast biedt het voordelen voor de hulpverlening, vult de senior beleidsadviseur aan. “Het is, denk ik, vanuit hulpverlening best een lastige groep, een leeftijdsgroep die wat lastig te bereiken is, zo vertelt de senior beleidsadviseur. “Dus dat je dan werkt op de plek waar ze zijn en dat je heel laagdrempelig aanschuift is dan een meerwaarde. Dat krijg je ook wel terug van studenten”.

Volgens Deltion zijn problemen rondom geestelijke gezondheid, huiselijke relaties en werk de onderwerpen waarover studenten de meeste hulpvragen stellen (zie figuur 3). In vergelijking met de voorgaande schooljaren wordt duidelijk dat de gespecialiseerde hulp in schooljaar 2018-2019 zowel voor als na het DJT traject is toegenomen. Een mogelijke verklaring voor de toename van de betrokkenheid van de gespecialiseerde hulp is de verhoging van multi-problematiek onder studenten. Deltion beschrijft dat in 46% van alle hulpaanvragen sprake was van multiproblematiek.

Figuur 3: Probleemgebieden bij studenten met ondersteuningsvraag DJT

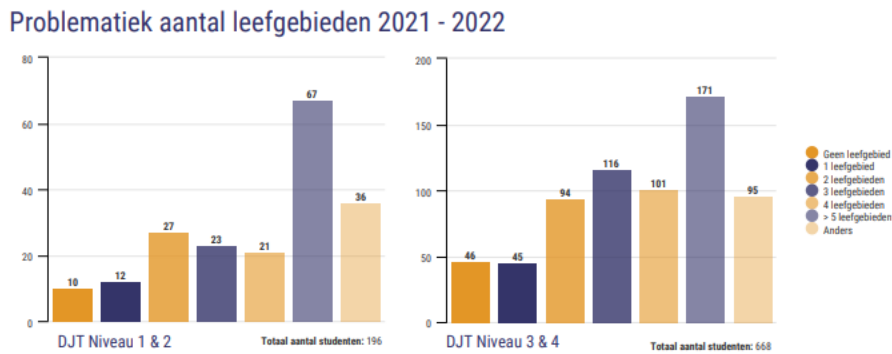
(bron: Onderzoek Deltion, Wichers Schreur-Kiewiet et al., 2021)

Het DJT ziet tevens een groei van het aantal meldingen voor ondersteuningsbehoefte (Tabel 4, blz. 24). Het betreft hulpvragen over problemen met geestelijke gezondheid, huiselijke problemen en werk. Daarnaast is een flinke toename te zien van de gespecialiseerde hulp. Sinds de start van het DJT in 2015 is het aantal vragen naar ondersteuning gegroeid van zo'n 100 naar ruim 800 per jaar, aldus de DJT beleidsadviseur. Op de vraag of het DJT deze toename wel aankan, geven de projectleden dat dit "een uitdaging" is. Het DJT zit midden in een proces van herdefiniëring. "Wat doen we wel en wat niet, welke ondersteuning kunnen docenten of schoolbegeleiders oppakken en wanneer komt de gespecialiseerde hulp in beeld", zo vertellen de teamleden. Daarnaast zijn er (lopende) initiatieven voor meer groepsaanbod en trainingen over psychosociale problemen, aldus de senior beleidsadviseur.

Multiproblematiek

Deltion bestempelde in een tussenevaluatie in 2019 de verhoging van multiproblematiek als voornaamste oorzaak van voortijdig schoolverlaten. Dat beeld bevestigen de DJT leden ook nu. "Wat je heel duidelijk in de cijfers voorbij ziet komen, is veel studenten met dat stukje ggz problematiek. Dat is wel iets dat er echt uitspringt", aldus de zorgcoördinator. In figuur 5 is ook goed te zien dat het aantal studenten met meerdere problemen de meerderheid vormt in de aanmeldingen. Precies deze groep studenten heeft laagdrempelige ondersteuning nodig, komt uit theoretisch perspectief naar voren. En hier zit nou juist ook de meerwaarde van het DJT, zo benadrukken de leden. "Wat ik daarin echt heel mooi vind, is dat je bent op de plek waar jongeren bouwen aan hun toekomst dus dat je ook daar met ze in gesprek bent", aldus de zorgcoördinator. Ze vervolgt: "Als een jongere vastloopt in angst of depressieve gevoelens en alles wat hij op zijn schouders heeft, dat je ook het gesprek binnen het onderwijs kan voeren." De DJT leden samen: "Dan bedenken, hoe kunnen we maatwerk leveren? Zonder dat je meteen aan de achterkant allemaal pleisters gaat zitten plakken."

Figuur 5; Problematiek aantal leefgebieden

(bron: Factsheets DJT 2022)

Relatie multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten

Ook de professionals van het DJT vinden het lastig om de samenhang tussen multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten goed te analyseren. Zowel de vsv cijfers (Figuur 5a) als het aantal aanvragen voor ondersteuning worden bijgehouden, maar het DJT benoemt dat het lastig blijft om deze cijfers te combineren en vooral om ze goed te duiden. Deltion is wel van plan om hier nadere analyses naar te doen. Kwalitatief onderzoek (zoals in 2021; Wichers Schreur-Kiewiet et al.) en jaarlijkse evaluaties van Deltion komen tot de constatering dat het DJT een meerwaarde heeft voor zowel studenten, docenten als hulpverleningspartners. De grote uitdaging – aldus het DJT – is om dit goed te onderbouwen aan de financieringspartners, zoals de gemeente Zwolle en de rijksoverheid. “Want we willen dit beleid verduurzamen en een vast onderdeel worden”, aldus de zorginhoudelijk coördinator.

Figuur 5a: Voortijdig schoolverlaten Deltion-landelijk

Norm	2018 – 2019			2019 – 2020			2020 – 2021		
	Vsv % Deltion	Vsv% Landelijk	Vsv% Streefnorm	Vsv % Deltion	Vsv% Landelijk	Vsv% Streefnorm	Vsv % Deltion	Vsv% Landelijk	Vsv% Streefnorm
Niveau 1	23,35	23,26	26,40	20,44	20,59	26,20	24,29	21,58	22,80
Niveau 2	9,20	10,12	8,60	7,97	8,64	8,45	8,09	8,92	9,71
Niveau 3	4,56	4,21	3,20	3,53	3,74	3,10	4,19	4,16	3,99
Niveau 4	3,69	3,52	2,70	3,01	2,92	2,55	3,56	3,29	3,34
Vavo	8,10	10,28	nvt	8,10	8,94	nvt	10,86	10,22	

(Bron: Factsheets DJT 2022 Jaarverslag Deltion 2021)

Hoewel er dus veel wordt ingezet op preventief werken, is uit de beschikbare cijfers niet te achterhalen hoeveel mogelijke doorverwijzingen naar de tweedelijnszorg zijn voorkomen. Wat in de praktijk wel te zien is, dat alle ontwikkelingen binnen het passend onderwijs ook leiden tot vroegtijdige signalering en preventie. “Zowel leren als gedrag, dat zijn de gebieden die tegen elkaar aanzitten”, reageert de senior beleidsadviseur. “En wat je merkt bij onze doorontwikkeling van passend onderwijs is dat er nu ook meer aandacht is voor het pedagogische klimaat binnen de klas. Dus kan je ook als team veel meer doen en ondervangen om bepaalde problematiek te voorkomen.”

Bedreigingen

Het Deltion Jongerenteam heeft ook te maken met bedreigingen en uitdagingen, zo erkennen de teamleden. Hoewel het aantal aanvragen van mbo-studenten voor ondersteuning al jaren stijgt, is de formatie van het DJT gelijk gebleven. Dat heeft effect op de werkdruk. Het DJT kent twee financieringsstromen, namelijk de gemeente Zwolle en de rijksoverheid (kwaliteitsagenda). “We zijn begonnen op niveau 1 en 2, waarbij de gemeente Zwolle en wij dat hebben gefinancierd”, zo vertellen de beleidsadviseurs. “In de tussentijd hebben we het uitgerold naar niveau 3 en 4 studenten en dat betalen we uit kwaliteitsagenda en dat loopt nog tot 2023”, legt de beleidsadviseur de vinger op de zere plek.

Zij vervolgt: “We zitten nu – en dat is het meest lastige onderdeel en waar we steeds tegenaan lopen – hoe kunnen we het verduurzamen?” De adviseur vertelt dat Deltion wil blijven investeren en zoeken naar structurele middelen, door in overleg te gaan met de gemeente Zwolle en de Regio IJssel-Vecht. Deltion wil al haar studenten kunnen helpen, ook als die van buiten Zwolle komen. “Dus de gemeente Zwolle betaalt in feite ook mee aan studenten uit andere plaatsen”, aldus de beleidsadviseur. “En wat we tot nu toe gemerkt hebben; iedereen draagt het een warm hart toe”. Wat het DJT merkt is dat zodra het gaat over de vraag hoe het dan gefinancierd moet worden, dat het dan lastig wordt. “Daar zijn we nog steeds niet uit”, zegt de beleidsadviseur.

Naast financiële uitdagingen is ook de toename van het aantal ondersteuningsverzoeken een zorg. Ruim 800 studenten hebben in 2021/2022 een beroep gedaan op het Deltion Jongerenteam en ook de doorstroom naar de tweedelijnszorg stukt soms. Het knelpunt zit dan in de overbruggingszorg, zo geven de professionals aan. Bijvoorbeeld jongeren met psychische problemen, die op de wachtlijst staan voor de geestelijke gezondheidszorg. “Het is dan niet de verantwoordelijkheid van de school, maar de student zit wel in de klas of aan tafel. De docenten

hebben daar dan wel mee te maken en dat is ingewikkeld”, aldus de teamleden. Of die wachtlijsten of tekort aan hulpaanbod dan eventueel leiden tot meer voortijdig schooluitval is moeilijk te zeggen, aldus het DJT. “Een grondige duiding en analyse van de vsv cijfers in combinatie met de inzet van het jongerenteam is ingewikkeld,” zo geeft de beleidsadviseur aan.

4.5 Ervaringen van mbo-studenten

Twee studentes van Deltion vertellen over hun ervaringen met de ondersteuning van het Deltion Jongerenteam. Aan de hand van enkele thema's en principes worden de narratieven hieronder verwoord. Enkele citaten zijn enigszins aangepast om de leesbaarheid te vergroten. De namen van de studenten zijn uit privacyoverwegingen gefingeerd.

Meyra(*), 17 jaar, eerstejaars studente

Mbo-opleiding: helpende in de zorg

**Thuisituatie, motivatie,
paniekaanvallen, bedreigd op school**

Over DJT: Ze zijn er altijd voor je.

Sara(*), 20 jaar, tweedejaars studente

Mbo-opleiding: sociaal werk

Depressieve klachten, thuisituatie

**Over DJT: Ze oordelen niet, er is
luisterend oor.**

Laagdrempelig

De docent en de studieloopbaanbegeleider (slb'er) spelen een essentiële rol bij de laagdrempeligheid richting ondersteuning en hulpverlening. Sara vertelde op school aan haar slb'er dat ze een telefonische afspraak had met de huisarts vanwege problemen en dreigende studievertraging. Deze slb'er bood direct een luisterend oor en hulp aan. De slb'er zorgde ervoor dat Sara in contact kwam met het Deltion Jongerenteam. "Ze zei dat ze mij graag wilde koppelen met het DJT", zo vertelt Sara. Ze kende het DJT al via een vriendin die ook ondersteuning had gekregen. Het eerste gesprek was op het Deltion. "Dat vond ik wel fijn", verklaart Sara.

Meyra vult aan: "Bij mij ging het via mijn docent. Die zag aan mij dat het niet goed ging met mij. Ik had geen motivatie. Ik kwam niet naar school en maakte geen opdrachten. Zij vroeg of ik met iemand daarover wilde spreken en ze zei tegen mij; je kan ook naar het Deltion Jongerenteam." Ook Meyra benoemt dat de gesprekken plaatshadden in de school en dat ze dat erg fijn vond. Zeker had Meyra ook eerst haar twijfels over de ondersteuning, geeft ze toe. "Ik het begin was het heel moeilijk. Ik dacht; zij gaat mij niet begrijpen." Door het regelmatig contact en gesprekken verbeterde dit steeds, zo zegt Meyra.

Hoewel het een speerpunt van het DJT is om laagdrempelige hulp op de locatie zelf aan te bieden, wordt wel benoemd dat er soms geen gespreksruimte beschikbaar is voor een

privégesprek. “Een ding wat ik wel vaker merk ja is dat er heel weinig ruimte is qua gewoon plek om te zitten”, vertelt Sara.

Vraaggericht maatwerk

Na het kennismakingsgesprek volgden meerdere gesprekken tussen Sara en een medewerker van het DJT. De problemen en hulpvragen werden in kaart gebracht en er werd een traject uitgestippeld voor de juiste ondersteuning. Sara voelde zich gezien en erkend. “Ze zei dat ik ziek was en dat het logisch was dat ik hulp kon gebruiken. Dat was confronterend maar ook erkenning”, aldus Sara. De ondersteuning bestond uit individuele gesprekken en het volgen van twee groepstrainingen gericht op jezelf leren kennen, depressieve gevoelens en grenzen. Hoewel Sara toegeeft dat ze zelf al veel wist en weinig heeft geleerd, kijkt ze wel met een positief gevoel terug. “Het ging langzaam maar beetje steeds weer beter met mij.”

Bij Meyra duurde het even, maar na een tijdje had ze het gevoel dat de hulpverleenster haar begreep. Meyra had in begin vooral last van het overlijden van een familielid. Daar gingen de gesprekken over. “Ze hielp mij erg met mijn motivatie, om weer naar school te komen. Ze heeft me geholpen met het ‘vergeten’ zeg maar van de problemen.” Later kwamen ook andere problemen en thema’s aan de orde. “Het was eerst gewoon verdriet. Ze vertelde me dat het gewoon kan, dat je verdrietig bent en van me kan laten afglijden. Heel veel praten. Het duurde wel een beetje lang zeg maar . Maar toen begon ik haar te begrijpen en zij mij ook.”

Laagdrempelig: de Social Hub

Deltion heeft sinds januari 2022 op de Campus een nieuwe ontmoetingsplek gerealiseerd, de Social Hub (Deltion, 2022). Zie afbeelding 1.

Studenten kunnen hier met elkaar in contact komen en er worden activiteiten gehouden, onder meer bedoeld om eenzaamheid te verminderen. Tevens zijn er docenten en coördinatoren aanwezig die een luisterend oor bieden en bij signalen kunnen doorverwijzen naar het Deltion Jongerenteam.

“Het is eigenlijk ook gewoon een plek waar leerlingen connecties kunnen opzoeken. En een plek waar je heen kan gaan als je gewoon even wilt praten en ze kunnen je er zelfs ook doorsturen naar het Deltion Jongerenteam. Dat is eigenlijk een plekje

dat net iets laagdrempeliger is dan gelijk naar dat jongerenteam gaan, dus dat vind ik heel mooi”, vertelt Sara.

Afbeelding 1: de Social Hub Deltion (deltion.nl)

Multiproblematiek

Zowel Meyra als Sara hebben in bepaalde periodes gekampt met meerdere problemen tegelijk. Meyra heeft met de hulpverleenster gesprekken gevoerd over rouw en de thuissituatie. Ook had ze in die periode last van paniekaanvallen. “Ik ben wel vaak uit de klas gelopen. Ik had vorig jaar paniekaanvallen dus ja daar had ik ook gewoon moeite mee.” Meyra vertelt dat ze ook wel naar de dokter is geweest. Die had als tip gegeven om uit de situatie te gaan. Maar doordat Meyra dan de klas uitliep, raakte ze uiteindelijk ook weer meer afwezig op school.

Van de hulpverleenster van het DJT heeft Meyra allerlei tips gekregen. “Rustig ademen, niet meer stressen. Ja, dat lukte wel. Ik had heel veel moeite met contact maken en ook met presentaties ofzo op school. Dat vond ik allemaal moeilijk. Gewoon tips gekregen, voor als je voor de klas staat. Je moet ze wel aankijken, maar niet te vaak, kijk gewoon naar boven.” In de ondersteuning was aandacht voor alle verschillende problemen, zo vertelt Meyra. Naast eerdergenoemde problemen kreeg ze ook nog te maken met bedreigingen door een jongen op school. “Het ging toen slecht met mij, maar nu gaat het echt veel beter.”

De depressieve klachten en onrustige thuissituatie met gescheiden ouders zorgden bij Sara voor studievertraging in het tweede jaar. In de ondersteuning door het DJT was er voor alle aspecten aandacht en zorg. “Het was vooral het luisterend oor en dat ze altijd voor mij klaarstonden”, vertelt Sara. Met de groepsmodules is ingesprongen op de depressieve klachten, grenzen en zelfbeeld.

Opleiding

Sara is nu derdejaars studente sociaal werk. Door de problemen had ze vorig jaar besloten om het tweede jaar opnieuw te doen. Ze loopt nu stage bij een begeleid wonen locatie en heeft het er erg naar haar zin. Sara benoemt blij te zijn met haar huidige stagebegeleider. “Die kijkt recht door me heen,” lacht ze. “Soms vervelend maar ook wel weer heel goed.”

Na een moeilijke start op het mbo is Meyra dit jaar dus opnieuw begonnen aan het eerste jaar van de opleiding helpende in de zorg. Ze vertelt dat het nu een stuk beter gaat, dat ze naar school gaat en haar opdrachten maakt. Ze verklaart nu wel de motivatie te hebben. “Ik wil mijn opleiding afmaken. Ik wil later werken met kinderen, gewoon kinderopvang of zo. Dat lijkt me wel leuk ja dus. Ik wil dat gewoon halen.”

Continuïteit ondersteuning

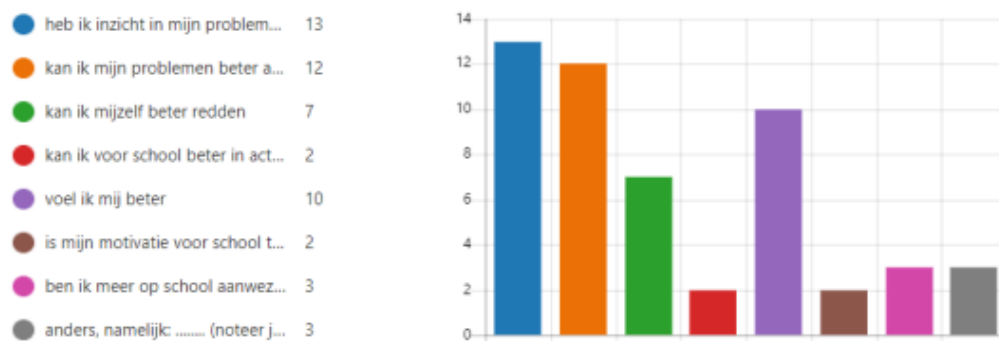
Hoewel continuïteit of de duur van de ondersteuning aan mbo-studenten niet expliciet wordt beschreven in eerdere onderzoeken of vastgelegd in de kernwaarden van het Deltion Jongerenteam, komt in de praktijk wel duidelijk naar voren dat mbo-studenten deze behoefte wel hebben en dat dit hun ervaringen met het Deltion Jongerenteam ook flink positief beïnvloedt. Zo vertelt Sara dat ze erg positief is over de hulpverlening, vooral ook omdat ze nog regelmatig een gesprek heeft. “Een soort onderhoudsgesprekje, heel fijn. En als ik ze nodig heb, dan mag ik altijd appen.”

Meyra is het hiermee eens. “Ze zijn er altijd voor je. Je kan zomaar binnen lopen en praten. Het is niet dat je een afspraak moet hebben.” De mbo-studente vertelt dat ze het gevoel heeft dat de deur van haar hulpverleenster altijd voor haar open staat. Bovendien blijkt dat de aandacht en ondersteuning ook op een laagdrempelige manier nog steeds te worden aangeboden. “Soms komt ze naar de klas toe en gaat ze even zitten. En dan vraagt ze of ik even nog wil praten, aan begin of einde van de schooldag. En dan mag ik gewoon kiezen.”

4.6 Mening van mbo-studenten

In aanvulling op de persoonlijke ervaringen van twee geïnterviewde mbo-studenten wordt in deze paragraaf nog ingegaan op de mening van andere mbo'ers over het DJT, die naar voren kwam uit een in 2021 gehouden enquête (n=22) (Wichers Schreur-Kiewiet & Birk-Schlotthauer, 2021). Figuur 6 laat zien wat de ondersteuning van het DJT voor deze studenten heeft betekend.

Figuur 6: Resultaat inzet DJT op studenten

(Bron: Onderzoek Wichers Schreur-Kiewiet et al., 2021, n=22)

Studenten gaven in de enquête aan dat zij door ondersteuning van het DJT meer duidelijk kregen wat ze dwars zat. Daarnaast voelden ze zich meer begrepen en hun zelfvertrouwen groeide (zie figuur 7). Doordat zij helder kregen waar het probleem zat en hieraan gewerkt werd kregen zij ook meer energie voor andere dingen (Wichers Schreur-Kiewiet et al., 2021).

Figuur 7: Gevolgen van ondersteuning door het DJT

(Bron; Onderzoek Wichers Schreur-Kiewiet et al., 2021, n=22)

Volgens de in 2021 onderzochte studenten werden zij voor de juiste expertise naar een andere discipline doorverwezen. Door ondersteuning van het DJT zaten de meeste studenten beter in hun vel. Studenten vertelden dat zij hebben geleerd naar hun probleem te kijken en erover te praten. Hierdoor voelden zij zich meer op hun gemak. Door het DJT kregen studenten handvatten zodat zij verder konden. Dit varieerde van een lijstje maken voor als het niet goed ging tot het naspelen van een situatie die zij hadden meegemaakt. Sommige studenten vermoedden dat zij zonder ondersteuning van het DJT gestopt waren met de opleiding (Wichers Schreur-Kiewiet et al., 2021).

Hoofdstuk 5 : Conclusie, discussie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Dit onderzoek gaat over de vraag hoe het Deltion Jongerenteam (DJT) bijdraagt aan een goede ondersteuning aan mbo-studenten met multiproblematiek en daarmee het tegengaan van voortijdige schooluitval. Hiervoor is wetenschappelijke literatuur bestudeerd over multiproblematiek, voortijdig schoolverlaten, hulp en ondersteuning op mbo-instellingen en door de tweedelijnszorg. Er is sprake geweest van verkennend onderzoek naar het functioneren van het Deltion Jongerenteam en hoe ondersteuning vanuit het DJT wordt ervaren, middels documentenstudie en interviews.

Op basis van de onderzoeksresultaten kan worden gesteld dat het Deltion Jongerenteam een duidelijke visie en werkwijze heeft voor de ondersteuning aan mbo-studenten met multiproblematiek. Het DJT steekt naar eigen zeggen in op laagdrempelige, vraaggerichte, preventieve en individuele ondersteuning. De benodigde expertise is aanwezig en er is nauwe samenwerking met de tweedelijnszorg (zoals de ggz). De professionals van het DJT noemen de samenwerking, de inzet van expertise binnen de school en de laagdrempelige signalering van problemen bij studenten hun grootste kracht. Gesteld kan worden dat de inzet van het DJT vooral een preventieve werking heeft. Duurdere specialistische zorg wordt voorkomen en de kans wordt vergroot dat de studenten hun opleiding blijven volgen. Op basis hiervan kan worden gesteld dat het DJT een bijdrage levert aan het welzijn van haar mbo-studenten en aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Het DJT wil de ondersteuning aan studenten met multiproblematiek graag verduurzamen, om op deze manier zorg te dragen voor hun welzijn en het voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Bedreigingen bestaan uit de forse groei van het aantal aanvragen voor ondersteuning, de toename van mbo-studenten met multiproblematiek en verduurzaming van de hulp en ondersteuning, wat om financiële middelen vraagt.

Mbo-studenten met multiproblematiek en ondersteuningsbehoefte ervaren de inzet van het Deltion Jongerenteam als steunend, helpend en passend. Zij waarderen vooral de laagdrempelige en veilige manier waarop zij ondersteuning krijgen. De studenten voelen zich gezien, gehoord en erkend in hun problemen. Ze zijn tijdig geholpen en zijn met hun specifieke problemen bij de juiste professionals beland. Vermeldenswaardig is nog dat uit dit onderzoek naar voren komt dat studenten vooral waardering hebben voor de continuering van de ondersteuning. Na de interventie blijft er contact tussen het DJT en de student en dat waarderen

de studenten zeer. Dit is opvallend aangezien ‘continuering’ bij ondersteuning van studenten met multiproblematiek vanuit de literatuur niet als belangrijk thema naar voren komt.

Concluderend kan worden gesteld dat het DJT op veel verschillende manieren een positieve bijdrage levert aan de ondersteuning van mbo-studenten met multiproblematiek. Ketenpartners en DJT prijzen de nauwe en goede samenwerking. De ondersteuning aan studenten is laagdrempelig en met maatwerk, de signaleringsfunctie bij docenten en loopbaanbegeleiders werkt adequaat en er is voldoende specialistische expertise binnen het team om ook overbelaste mbo-studenten met problemen adequaat te helpen. De ondersteuning aan de mbo-studenten is vooral preventief en het vergroot de kans dat zij hun opleiding kunnen blijven volgen en afronden. Studenten geven zelf ook aan dat ze zonder de hulp mogelijk ook hun opleiding voortijdig hadden verlaten.

In dit onderzoek komt naar voren dat de visie en werkwijze van het DJT aansluit bij de theoretische uitgangspunten over multiproblematiek en ondersteuning aan overbelaste studenten. Wetenschappelijke publicaties laten namelijk zien dat verschillende aspecten essentieel zijn, te weten: maatwerk, individuele hulp, laagdrempeligheid, vraaggericht en preventief werken (Eimers et al., 2020, Heppe, 2012). Deze case studie laat zien dat het DJT deze aspecten heeft opgenomen in haar visie en daar ook naar handelt. De professionals zien dit ook als hun kerntaak en uit interviews en evaluaties onder studenten komt ook naar voren dat hier grote waardering voor is. Tevens is van belang dat er voldoende expertise aanwezig die zich specifiek richt op multiproblematiek (De Poot et al., 2016, Eimers et al., 2020). Door samen te werken met verschillende ketenpartners in de tweedelijnszorg (zoals de ggz), heeft het DJT voldoende expertise in huis gehaald. Zowel vanuit het DJT als de ketenpartners is er waardering voor de nauwe samenwerking.

Deze studie maakt ook duidelijk dat niet alleen de student en onderwijsinstelling baat hebben bij toegankelijke hulp, maar ook de ketenpartners en uiteindelijk de samenleving. En wel om twee redenen; Volgens het DJT is deze doelgroep (mbo-studenten met multiproblematiek) een lastige groep om te bereiken voor de ggz. Jongeren ervaren de nodige drempels om zelf specialistische hulp te zoeken, wat maakt dat juiste ondersteuning en zorg uitblijft. Via de school lukt dit wel. Ten tweede wordt door snelle en adequate inzet op de school ook vaak voorkomen dat mbo-studenten meer specialistische en daarmee duurdere zorg nodig hebben. Hoewel in de wetenschappelijke literatuur veel wordt gesproken over een duidelijke en zorgwekkende stijging van het aantal mbo-studenten met multiproblematiek, blijft in die

studies vaak onderbelicht welke voordelen laagdrempelige hulp op de mbo-instelling ook kan hebben voor de tweedelijnszorg zoals de ggz.

Wat verder naar voren komt in deze studie is de behoefte en hoge waardering bij mbo-studenten voor de continuïteit van de hulp en ondersteuning. Studenten noemen het fijn en helpend dat ze gedurende langere tijd gebruik kunnen maken van en/of kunnen terugvallen op hulpverleners. Dat is opmerkelijk te noemen, want het aspect van continuïteit of de duur van de ondersteuning aan mbo-studenten komt in wetenschappelijke onderzoeken niet of nauwelijks aan bod. Ook in de visie van het Deltion Jongerenteam wordt het niet beschreven. Maar uit interviews komt wel duidelijk naar voren dat mbo-studenten deze behoefte wel hebben en dat dit hun ervaringen met het Deltion Jongerenteam ook flink positief beïnvloedt. Gesteld kan worden dat hier nog winst te behalen valt in de ondersteuning aan studenten met multiproblematiek.

5.2 Discussie

In dit onderzoek is getracht te analyseren hoe het Deltion Jongerenteam bijdraagt aan een goede ondersteuning aan mbo-studenten met multiproblematiek en daarmee voortijdige schooluitval tegengaat. Dit kwalitatieve onderzoek kent enkele beperkingen. De keuze is gemaakt om het Deltion Jongerenteam middels een case studie vanuit meerdere perspectieven te onderzoeken, te weten theoretisch, beleidsmatig en de praktijk (professionals en studenten). De hoofdvraag behelst ook in hoeverre het DJT bijdraagt aan tegengaan van voortijdig schoolverlaten.

Als beperking kan worden gezien dat het door een gebrek aan effect-onderzoek of diepte-analyse lastig is om conclusies te trekken over de samenhang tussen multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten (vsv). Toch is dit aspect wel meegenomen in deze studie, omdat wetenschappelijk onderzoek aantoont dat het zeer waarschijnlijk is dat er een relatie tussen multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten bestaat. Bovendien komt naar voren dat beleidsmakers, ministeries, mbo-instellingen en organisaties zoals het Nederlands Jeugdinstituut en de mbo-raad – ondanks het gebrek aan wetenschappelijk bewijs – de toename van het aantal voortijdig schoolverlaters wel degelijk grotendeels verklaren door de stijging van het aantal studenten met multiproblematiek.

Als het gaat om de prestaties om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, wordt duidelijk dat Deltion landelijk in de middenmoot fungeert. Men zou kunnen stellen dat het DJT te weinig

bijdraagt of meerwaarde heeft bij het tegengaan van vsv. Echter is het lastig om hier directe conclusies uit te trekken, aangezien voortijdig schoolverlaten naast multiproblematiek ook andere oorzaken kan hebben. Ten tweede; bij gebrek aan data hoeveel duurdere specialistische hulp precies wordt voorkomen, is het ook niet te zeggen in hoeverre hier het DJT een wezenlijke bijdrage levert. Ten derde kan worden geconstateerd dat bovenstaande conclusies elkaar niet hoeven te bijten. De waardering voor het DJT kan aanwezig zijn bij de mbo-studenten die deze ondersteuning wél hebben gevonden en gekregen. Maar er bestaat een mogelijkheid dat een deel van de studenten met problemen niet wordt bereikt door DJT en daardoor toch voortijdig de opleiding verlaat.

Een andere beperking van dit onderzoek is het geringe aantal respondenten. Hoewel dit een bewuste keuze was van de onderzoeker, zouden critici kunnen stellen dat de data vanuit de praktijk uit te weinig verschillende bronnen komen. Eveneens beperkend was dat de onderzoeker afhankelijk was van het DJT, bij het vinden van mbo-studenten. Gezien de kwetsbare positie van de studenten heeft de onderzoeker dit voor lief genomen. Een nadeel had kunnen zijn dat het DJT alleen studenten zou voordragen die positief zouden vertellen over hun ervaringen. Gezien de resultaten in de interviews in deze vrees niet gegrond gebleken, aangezien de studenten ook heel goed kritische noten hadden.

Sterke kanten van dit onderzoek zijn dat binnen de case studie de werkwijze van het Deltion Jongerenteam vanuit meerdere perspectieven is geanalyseerd. Uitkomsten uit het praktijkonderzoek zijn getoetst aan theoretische bevindingen op de thema's multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten. Daarbij zijn belangrijke overeenkomsten en verschillen duidelijk geworden, waardoor het Deltion Jongerenteam en haar ketenpartners een duidelijke conclusie hebben over het functioneren, de kwaliteiten en de waardering hiervoor. Het gebruik van verschillende wetenschappelijke achtergronden en beleidsdocumenten maakt dat dit onderzoek tot op zekere hoogte generaliseerbaar is (Flyvbjerg, 2006). Het geeft namelijk voorbeelden aan andere mbo-instellingen in Nederland, over hoe men ondersteuning aan studenten in de praktijk het beste kan inrichten en uitvoeren.

5.3 Aanbevelingen

Wetenschappelijk onderzoek

Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op het beter in kaart brengen en duiden van cijfers over voortijdig schoolverlaten. In aanvullend onderzoek kan dan worden geanalyseerd wat de voornaamste redenen zijn voor voortijdig schoolverlaten. De veronderstelling is dat hieruit naar voren komt dat multiproblematiek hierin een significant aandeel heeft. Dan is het aanbevolen bij kwalitatief vervolgonderzoek om binnen de categorie multiproblematiek te onderzoeken welke problemen dan het meeste invloed hebben op voortijdig schoolverlaten. Aanvullend kwalitatief onderzoek zou zich kunnen richten op het uitvoeren van interviews of exitgesprekken met studenten die voortijdig de opleiding verlaten.

Aanvullend onderzoek zou zich daarnaast kunnen richten op een analyse van de instroomcijfers bij de tweedelijnszorg. Met de veronderstelling dat ‘duurdere zorg’ wordt voorkomen door de preventieve interventies binnen de mbo-instelling, is onderzoek naar de cijfers over aanmeldingen bij tweedelijnszorg zoals de ggz aangewezen. Hierbij zou een vergelijkend onderzoek kunnen worden gedaan tussen twee vergelijkbare regio’s, waarbij in de ene regio de mbo-instelling wel extra ondersteuning biedt en in de andere regio bij het mbo er geen voorzieningen zijn.

Praktische aanbevelingen Deltion Jongerenteam

Om het functioneren van het Deltion Jongerenteam te verduurzamen en verbeteren, is allereerst van belang dat het DJT en Deltion hun visie en missie duidelijk blijven uitdragen naar externe partners en financieringspartners. Dit lijkt een open deur, maar de visie op het ondersteunen van kwetsbare en overbelaste studenten wordt grotendeels ondersteund door wetenschappelijk onderzoek naar multiproblematiek en voortijdig schoolverlaten en dat mag derhalve als belangrijke kwaliteit worden benoemd. Deltion zou kunnen benadrukken dat haar preventieve aanpak effect heeft en zou hiervoor de hulp van haar ketenpartners kunnen inschakelen. Als die met instroomcijfers kunnen bevestigen dat ‘duurdere zorg’ wordt voorkomen, dan heeft Deltion een krachtig argument richting financieringspartners. Het DJT zou daarom nog meer de samenwerking met de ketenpartners maar ook met de mbo-raad kunnen intensiveren.

Het Deltion Jongerenteam zou moeten blijven investeren in de goede samenwerking die er op dit moment is tussen jongerenteam, docenten en loopbaanleiders. Juist om dit

essentiële onderdeel van de werkwijze te borgen. Het zou interessant zijn voor het DJT om te kijken hoe hun eigen visie is op de duur en continuïteit van de ondersteuningstrajecten. Dit aspect krijgt waardering van de studenten, maar is nog niet opgenomen in de visie. Bijkomend voordeel van het mogelijk studie lang volgen van mbo'ers met een ondersteuningsvraag is meer zicht op de uitstroom (met wel of niet een startkwalificatie). Tenslotte is het raadzaam voor het DJT om kritisch te kijken naar de fysieke inrichting van de huisvesting. Hoewel de laagdrempelige hulp op de locatie zelf als speerpunt wordt gezien, hebben mbo-studenten wel als kritiek dat er dan geen gespreksruimte beschikbaar is voor een privégesprek.

Referenties

- Boer, A.A. de, & Kuijper, S.J.M. (2017) *De stem van de leerling over extra ondersteuning. Ervaringen van leerlingen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met extra ondersteuning*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek; denken en doen*. Amsterdam: Boom Onderwijs.
- Bosselaar, H., Maurits, E., Molenaar-Cox & Prins, R. (2010) Multiproblematiek bij cliënten: Verslag van een verkenning in relatie tot (arbeids) participatie. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. 1-110.
- Bragt, C. A. C. van, Bakx, A. W. A., Bergen, T. C. M. & Croon, M. A. (2011). Looking for students' personal characteristics predicting study outcome. *Higher Education*, 61(1), 59-75.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (2022), *Voortijdig schoolverlaters; geslacht, leeftijd en migratieachtergrond*. Geraadpleegd op 20-10-2022. Van [Voortijdig schoolverlaters; geslacht, leeftijd en migratieachtergrond \(cbs.nl\)](#)
- Deltion (2021). *Veerkrachtig vakmanschap. Jaarverslag 2021*. Geraadpleegd op 20-10-22. Van [deltion-jaarverslag-2021.pdf](#)
- Deltion (2019, 2020, 2021), *Toelichting bij factsheet Deltion Jongeren Team (DJT) 2019-2021*. Geraadpleegd op 19-10-2022. Van [Deltion JongerenTeam | Deltion College](#)
- Denti, L. G. & Guerin, G. (1999). Dropout prevention: a case for enhanced early literacy efforts. *The clearing house*, 72(4), 231-236.

- Drapela, L. A. (2006). The effect of negative emotion on licit and illicit drug use among high school dropouts: An empirical test of general strain theory. *Journal of Youth and Adolescence*, 35(5), 755-770.
- Dudevszky, S., & Witte, T. (2017). Participatie en inclusie van jongeren met psychische kwetsbaarheid. *Jeugdbeleid*, 11(2), 113-118.
- Duin, L. van (2021). *The complex road of young adults with multiple problems*. Vrije Universiteit Amsterdam.
- Eimers, T., Leest, B., Jenniskens, T., & Beurskens, K. (2020). *Studeren met psychische problemen in het mbo*. Nijmegen: Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt
- Fagan, F. & Pabon, E. (1990). Contributions of delinquency and substance use to school dropout among inner-city youths. *Youth and Society*, 21(3), 306-354.
- Flick, U. (2014). *An introduction to qualitative research*. Thousand Oaks, Californië. Sage Publications.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative inquiry*, 12(2), 219-245.
- Gemeente Zwolle (2016), *Verlenging proeftuin Deltion Jongeren Team*. Geraadpleegd op 03-10-2022. Van pilot 2016 Deltion DJT gemeente Zwolle
- Gerritsen, M., van Hal, L. B. E., Meesters, J., Bodegom, B. V., & Verharen, L. (2018). Hoe past het? Een kwalitatieve analyse van narratieven van jongeren met een ondersteuningsbehoefte op het gebied van passend onderwijs en passende arbeid. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice – 2018 – Volume 27, Issue 1*
- Gubbels, J., van der Put, C. E., & Assink, M. (2019). Risicofactoren voor spijbelen en schooluitval: een meta-analyse. *Kind en adolescent*, 40(3), 215-249.

- Heppe, E. C. M. (2012). *Risicofactoren en behoeftes bij voortijdig schoolverlaters: basis voor interventie?* (Master's thesis). Universiteit Utrecht.
- Jonker, E. F. (2006). School hurts: Refrains of hurt and hopelessness in stories about dropping out at a vocational school for care work. *Journal of education and work*, 19(2), 121-140.
- Korpershoek, H., Karssen, M., Spijkerboer, A., Petit, R., & Hermans, A. (2022). *Effectieve loopbaanoriëntatie en loopbaanbegeleiding (LOB) in het vmbo: een overzichtsstudie van nationale en internationale literatuur*.
- Kruiter, A., Jong, de J., van Niel, J. & Hijzen C. (2008). *De Rotonde van Hamed: maatwerk voor mensen met meerdere problemen*. Nicis, Den Haag.
- Laemers, M. T. A. B., & Schoonhoven, R. (2014). *(Regionale) samenwerking tussen onderwijs en (jeugd) zorg. Een overzicht van wettelijke kaders*. Radboud Universiteit Nijmegen.
- Lessard, A., Butler-Kisber, L., Fortin, L., Marcotter, D., Potvin, P. & Royer, E. (2008). Shades of disengagement: High school dropouts speak out. *Social Psychological Education*, 11, 25-42.
- Loeber, R., Farrington, D. P., Stouthamer-Loeber, M., & Van Kammen, W. B. (1998). Multiple risk factors for multiproblem boys: In R. Jessor (Ed.), *New perspectives on adolescent risk behavior*. Cambridge University <https://doi.org/10.1017/CBO9780511571138.005>
- Mbo raad (2022), *Passend onderwijs*. Geraadpleegd op 24-10-2022. Van Passend onderwijs | MBO Raad.
- Messing, C., Baat, de M. & Prins, D. (2014). *Wat werkt bij schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten?* Nederlands Jeugdinstituut.
- Migchelbrink, F. G. H. M. (2012). *Projectmatig werken en onderzoek: een handleiding voor*

professionals in onderwijs, zorg, welzijn en wonen. SWP.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2022), *Voortijdig schoolverlaten*.

Geraadpleegd op 20-10-2022. Van Voortijdig Schoolverlaten | Thema's | OCW in cijfers.

Minnaert, A.E.M.G., Metselaar, J., Vuijk, P. (2021). *Succesvolle aanpakken mbo-studenten in kwetsbare posities: Een literatuurverkenning naar werkzame elementen*. Nederlands Jeugdinstituut, Expertisecentrum Beroepsonderwijs.

Nederlands Jeugdinstituut (2019), *Samen werken aan optimale ondersteuning mbo-studenten*. Geraadpleegd op 23-10-22. Van Samen werken aan optimale ondersteuning mbo-studenten | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

Nederlands Jeugd Instituut (2022), *Cijfers over voortijdig schoolverlaten*. Geraadpleegd op 20-10-22. Van [Cijfers over voortijdig schoolverlaten | Nederlands Jeugdinstituut \(nji.nl\)](#)

Poot, de S., Vanneste, Y. T. M., de Rijk, A., & Feron, F. J. M. (2016). De rol van studieloopbaanbegeleiders bij de ziekteverzuimbegeleiding van leerlingen op het middelbaar beroepsonderwijs. *Tijdschrift Voor Gezondheidswetenschappen*, 94(4), 138–145. <https://doi.org/10.1007/s12508-016-0054-x>

Raat, H. Broeren, S., Heydelberg, J., van 't Klooster, E., van Baar, C., & Bannink, R., (2015). Proces- en effectevaluatie van een extra contactmoment in het mbo (your health) om de gezondheid en het gedrag van adolescenten te bevorderen. *Jgz Tijdschrift Voor Jeugdgezondheidszorg*, 47(2), 29–35. <https://doi.org/10.1007/s12452-015-0009-7>

Rooij, E. van, Pass, J., & Broek, A van den (2010) *Geruisloos uit het onderwijs. Het verschil tussen klassieke en geruisloze risicofactoren van voortijdig schoolverlaten*. Geraadpleegd op 26-10-2022. Van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, aanvalopschooluitval.nl/Geruisloosuithetonderwijs.

Rumberger, R. W. (2001). *Why students drop out of school and what can be done?* Santa Barbara, California (USA): Harvard University

Rumberger, R., Lim, S. (2008). *Why students drop out of school: A review of 25 years of research*. Santa Barbara, CA: University of California Santa Barbara.

Rijksoverheid (2019), *Kwaliteitsagenda's 2019-2022 middelbaar beroepsonderwijs*. Geraadpleegd op 25-10-2022. Van [Kwaliteitsagenda's 2019-2022 middelbaar beroepsonderwijs \(deel 1 A - H\) | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Schoemaker, C., Kleinjan, M., Borg, W. van der, Busch, M., Muntinga, M., Nuijen, J. & Dedding, C. (2019). *Mentale gezondheid van jongeren: enkele cijfers en ervaringen*. Bilthoven: RIVM, Trimbos-instituut en Amsterdam UMC.

Smit, K., De Brabander, C. J., & Martens, R. L. (2014). Student-centred and teacher-centred learning environment in pre-vocational secondary education: Psychological needs, and motivation. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 58(6), 695-712.

Staa, A. van, & Evers, J. (2010). Thick analysis: strategie om de kwaliteit van kwalitatieve data-analyse te verhogen. *Kwalon*, 15(1).

Stege, van de, C. (2003). The Work-based Learning Route in the Netherlands and in England: Comparing ideas and meanings, *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 33:4, 483-495, DOI: 10.1080/0305792032000127775

Teasley, M.L. (2004). Absenteeism and truancy: Risk, protection, and best practice implications for school social workers. *Children & Schools*, 26, 117–127.

Thomas, G. (2021). How to do your case study. *How to Do Your Case Study*, 1-320.

Traag, T. & van der Velden, R. K. W. (2011). Early school-leaving in the Netherlands: the role of family resources, school composition and background characteristics in early school-leaving in lower secondary education. *Irish Educational Studies*, 30(1), 45-62.

Veldkamp, L. (2015). *Deltion Jongerenteam; ontwerpgericht onderzoek in de grenspraktijk van hulpverlening en mbo onderwijs*. Zwolle.

- Vries, A. M. de, & Dijk, M. (2008). Leerlingen met problemen op groene mbo-scholen: omvang en aard van de problemen, leerlingzorg, relatie met competentiegericht onderwijs. *GION, Gronings Instituut voor Onderzoek en Onderwijs, Opvoeding en Ontwikkeling*.
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, (2009). *Vertrouwen in de school: over de uitval van 'overbelaste' jongeren*. Amsterdam University Press.
- Wichers Schreur-Kiewiet M. & Birk-Schlotthauer M. (2021). *Meerwaarde van het Deltion JongerenTeam*. Masternetwerk Deltion College Zwolle.
- Witte, T., & Notten, T. (2009). Zorgen, boeien en binden: een internationale vergelijking van enkele interventies rond voortijdig schoolverlaten. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 17(1), 5-14.
- Yperen, T. van, Booy, Y. & Veldt, M. van der, (2003). *Vraaggerichte hulp, motivatie en effectiviteit jeugdzorg*. Utrecht: NIWZ jeugdzorg.

Bijlage 1: Informed consent participanten interviews

Overbelast in de klas

Onderzoek naar het ondersteunen van mbo-studenten met multiproblematiek door het Deltion Jongerenteam en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten.

U bent uitgenodigd om mee te werken aan het onderzoek naar ondersteunen van mbo-studenten met multiproblematiek door het Deltion Jongerenteam en het tegengaan van voortijdig schoolverlaten. Dit onderzoek vindt plaats bij het Deltion College te Zwolle. Het onderzoek bestaat voor een deel uit interviews met direct betrokkenen bij het Deltion Jongerenteam en u bent daar een van. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Tonny Hendriksen, in het kader van een masteropleiding Orthopedagogiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. De uitkomsten van deze interviews zullen worden gebruikt voor het onderzoek en worden gecombineerd met andere data over het Deltion Jongerenteam. De onderzoeker zal zorgvuldig omgaan met uw persoonsgegevens. In het onderzoeksrapport zullen of geen of gefingeerde namen worden opgenomen. Professionals zullen worden aangeduid met hun functie. Voorafgaande aan de interviews zal de onderzoeker uitleggen wat het onderzoek inhoudt en vragen beantwoorden.

=====

- Ik heb uitleg gekregen over het onderzoek. Ik heb genoeg gelegenheid gehad om er vragen over te stellen.
- Ik begrijp waar het onderzoek over gaat, wat er van me gevraagd wordt, welke gevolgen deelname kan hebben, hoe er met mijn gegevens wordt omgegaan, en wat mijn rechten als deelnemer zijn.
- Ik begrijp dat deelname aan het onderzoek vrijwillig is. Ik kies er zelf voor om mee te doen. Ik kan op elk moment stoppen met meedoen. Als ik stop, hoef ik niet uit te leggen waarom.
- Ik ga akkoord met deelname aan het onderzoek.
- Ik ga akkoord met het maken van audio-opnames.
- Ik ga akkoord dat de onderzoeker mij kan benaderen na afloop van het onderzoek voor eventuele vragen.

Deelnemer	Handtekening	Datum
.....	.....	.....
Onderzoeker	Handtekening	Datum
T. Hendriksen	.....	.....

Bijlage 2: Topic lijst en interviewleidraad

Interviews professionals

Onderwerp/topic	Sub onderwerp	Vragen/te bespreken punten
Ondersteuning in mbo	Ondersteuning op school Tweedelijnszorg	Uitleg over werkwijze van het Deltion Jongerenteam Rolverdeling binnen de school tussen DJT, mentor, docent, Samenwerking met de tweedelijnszorg, wat gaat goed/kan beter Welke visie op ondersteunen mbo-studenten
Multiproblematiek	Psychische problemen Schoolse problemen Thuisituaties/justitie	Welke problemen hebben mbo-studenten Welke psychische problemen Hoe om te gaan met de problemen die buiten de school spelen Wie vervult welke rol in de ondersteuning
Voortijdig schoolverlaten	Oorzaken en gevolgen Cijfers en duiding Relatie multiproblematiek	Cijfers over schoolverlaten en daarbij horende duiding Oorzaken volgens DJT van voortijdig schoolverlaten Wat is de relatie met toename van multiproblematiek bij studenten Wat doet DJT om vsv tegen te gaan en welk effect heeft dat
Kwaliteiten en bedreigingen	Kwaliteiten van DJT Uitdagingen (financieel, verduurzamen, wettelijk)	Waar ligt de kracht van het Deltion Jongerenteam Welke bedreigingen zijn er Op welke manier financiering en hoe is dat voor toekomst geregeld Wat willen jullie precies zijn in de toekomst Wat heb je nodig om het DJT te verduurzamen

Interviews studenten

Onderwerp/topic	Sub onderwerp	Vragen/te bespreken punten
Ondersteuning in mbo	Ondersteuning op school Tweedelijnszorg	Hoe kwam je bij het DJT terecht Wat vond je In hoeverre heeft het je geholpen
Multiproblematiek	Psychische problemen Schoolse problemen Thuisituaties/justitie	Welk soort problemen had je mee te maken Van welk probleem had je op school meeste last Hoe vind je dat je bent geholpen
Werkwijze DJT	Laagdrempelig Betrokken vraaggericht	Vertellen over ervaringen met kennismaken en start ondersteuning Ervaringen met de betrokken instanties In kaart brengen problemen en interventies Welke tips heb je voor het DJT? Waarover ben je het meest tevreden?

Bijlage 3: Label en code document interviews

Interview met professionals

Tekstfragmenten interview	Label	Codes/thema's
We zijn eigenlijk een multidisciplinair team van hulpverleners uit verschillende organisaties van buiten en een aantal interne maatschappelijke werkers die in een team zitten en elkaar aanvullen en studenten begeleiden die vastlopen met niet schoolse problematiek	Uitleg over werking van Deltion Jongerenteam	Samenwerken Werkwijze Visie doelgroep
Dat is natuurlijk wel een beetje van, wat is niet schools en wat wel. Dat is een grijs gebied	Afbakenen taken	Samenwerken Kaders
Maar dat is wel een beetje het uitgangspunt en dat we de buitenwereld naar binnen halen dus dat we zijn op de plek waar jongeren en waar studenten zijn en waar zij bouwen aan hun opleiding en hun toekomst.	Nabijheid laagdrempelig	Visie Laagdrempelig werken
We hebben zeg maar twee financiers voor het Deltion Jongerenteam. We zijn begonnen zeg maar op niveau een en twee hè, waarbij de gemeente Zwolle en wij samen dat ook hebben gefinancierd. En daar zijn we samen opgetrokken en ook nog steeds is dat zo. In de tussentijd hebben we zeg maar de uitbreiding verder uitgerold ook naar niveau 3 en 4 studenten en dat betalen we uit kwaliteitsagenda en dat loopt nog tot 2023.	Financiën Uitbreiding partners	Financiële kaders
We zitten nu – en dat is het meest lastige onderdeel en waar we eigenlijk al steeds tegenaan lopen – hoe kunnen we het verduurzamen en op welke manier. We hebben wel als Deltion gezegd; wij willen sowieso blijven investeren en daar gaan we kijken of we de structurele middelen voor vrij kunnen maken de komende tijd. En daarnaast zijn we met de gemeente Zwolle maar ook met de regio IJsselvecht aan het kijken van wat kan hun bijdrage blijven	Verduurzaming bedreigingen	Financiële kaders
Nou ja, eigenlijk heel simpel. Kijk; de student zit hier op school en wij zijn eigenlijk wel - naast natuurlijk alle ouders - wel vaak een van de eersten waarin ook duidelijk wordt als het niet goed gaat met de student en het is fijn als je dan op school zit en je kunt ook ervoor zorgen dat je als student ook een gesprek kan voeren met degene waarvan je denkt dat die deze student verder kan helpen	Nabijheid Signalering laagdrempelig	Meerwaarde werking DJT
En we merken dat we naast dan dat we gewoon deskundigheid hebben op het gebied van passend onderwijs , wat voor een deel ook wel schuurt tegenover dat het Jongerenteam, maar dat we ook merken dat we een aantal partners die vanuit Deltion jongerenteam ook hard nodig hebben zoals een Tactus en een GGZ en doordat je heel dicht bij elkaar zit kan je veel meer betekenen met elkaar	Samenwerking expertise	Meerwaarde van multidisciplinair werken
Omdat wij natuurlijk het liefst de hele tijd jongeren zo vlekkeloos hun studie en met een diploma van school afgaan en je wilt dat ze ook – dat is een opdracht voor ons - dus dat we willen voorkomen dat jongeren voortijdig het onderwijs verlaten dat wil niet zeggen dat met alle initiatieven doen dat dat dan ook hè dat je dat dan zo heel erg aan elkaar kan linken Maar we willen ja zo liefst mogelijk dat alle studenten het onderwijsprogramma goed door met een diploma en die dan hobbels onderweg tegenkomt dat je dan wel kijkt als je daar iets in kan betekenen dat je dat dan ook niet nalaat doet te doen, tenminste in mijn ogen. Want dat is nog een ding, waar zijn wij van hé . Zijn we alleen een onderwijssetting aan de andere kant zeg je ook ja je je	Visie en doelen	Tegengaan voortijdige schooluitval

hebt ook de maatschappij binnen ja en probeer je ook je bijdrage aan te leveren.		
Het is denk ik vanuit hulpverlening best een lastige groep een leeftijdsgroep die wat lastig te bereiken zijn zeg maar dus dat je dan werkt op de plek waar ze zijn en dat je heel laagdrempelig aanschuift is dan een meerwaarde dat zie je ook wel en dat krijg je ook wel terug van studenten. Een evaluatie toont over het algemeen aan dat ze dat prettig vinden.	Lastig te bereiken Laagdrempelig	Meerwaarde laagdrempelig
Dat is Natuurlijk lastig hè dat je wil voorkomen van duurdere intensieve zorg Dat is natuurlijk onwijs lastige om dat zeg maar te toetsen zeg maar. Dat is natuurlijk wel wat je probeert, door sneller erbij te zijn dat je daardoor voorkomt en dat je jongeren of dat je sneller de weg naar buiten naar de buitenwereld maar wel dus psychische begeleiding in kan zetten.	Voorkomen duurdere intensieve zorg	Voordelen van samenwerking met/voor de tweedelijnszorg
Cijfermatig is dat heel lastig om dat goed te onderbouwen Omdat je, wat draagt de inzet van het Deltion jongerenteam bij naast alle andere interventies die je misschien ook doet of wat de student zelf doet. Dat is wel heel lastig vind ik Het is meer dat je ja Misschien dan toch ook wel kwalitatief dat je denkt van wat je terugkrijgt van studenten zeg maar hè wat jullie terugkrijgen van studenten en wat je hoort van hoe leraren het ervaren en ook wel ook van de medewerkers zelf dat ze wel het gevoel hebben dat ze iets Het is toch toevoegen bij de student in het traject. Hard onderbouwen is gewoon hartstikke lastig.	Lastig onderbouwen meerwaarde	Bewijzen meerwaarde DJT
, met name ook wel financiën de jeugdzorg en je hebt zeg maar weer 18 plus heb je WMO en veel meer dat dat terrein en wij tot nu toe hebben we eigenlijk vooral de afspraken gemaakt vanuit de jeugdzorg kant hè dus die die lijn kijk zelf hebben we wel gezegd van ja We willen wel het voort zetten voor ook voor alle niveaus Omdat hun merken dat niet op niveau een of twee zijn soms andere soort vragen maar ook weer niet hè dus dat willen we wel heel graag voortzetten en	Financiering jeugdzorg en WMO bij studenten	Uitdagingen financiële kaders en wettelijke kaders
Wat je in denk ik ook in cijfers heel duidelijk voorbij ziet komen ze dat er heel veel studenten dat stukje ggz problematiek hè dat dat wel iets is wat er echt wel uitspringt en dan niet meteen helemaal In het problematiseren maar wel bij depressieve klachten en angstklachten, met identiteitsvragen met waar wil ik Dat is wel iets wat heel erg veel heel aanwezig is	Ggz problematiek	Ondersteuning studenten met psychische problemen
en wat ik daarin echt heel mooi vind, is dat je bent op de plek waar jongeren bouwen aan hun toekomst	Op de plek zelf	Laagdrempelig
de Deltion begeleiders hè dat zit in die die dat zijn collega's ook vanuit hier vooral aan de voorkant zitten hè dus bij de overstap en ook zeg maar rondom jongeren met een justitiële achtergrond hebben ze veel deskundigheid en wat je wat je ziet gebeuren is dat zeg Maar het vanuit het onderwijs eerst zelf wordt opgepakt hè en dan eventueel met hier bijvoorbeeld de Deltion begeleider erbij en dan hebben ze krijgen ze scherper van hé wat speelt er allemaal en dan wordt het bijvoorbeeld de lijn ook naar een collega van Deltion jongerenteam gelegd hè dus op die manier het zit	Justitie Problemen deskundigheid	Aanpakken multiproblemati ek

ook vind ik verbonden in allerlei andere ja ondersteunings structuurtjes laat ik het zo maar zeggen nieuwe ook nog heb		
ons team het zijn aanpakkers hè er zit iemand met een vraag voor je dus je gaat met iemand kijken wat is er nodig Dat is onze kracht zo zijn we begonnen Dat is ons vak zeg maar en dat heeft wel een risico brengt met zich mee dat je ook wel eens een student Ik ben geloof je toch wat eigenlijk veel meer over onderwijs gaat of lerend gedrag of we noemen het zeg maar en dat je al daarin al bezig gaat zeg maar hè dus dat daarin moeten we Dat is denk ik ook een doorontwikkeling een slag gaan maken dat We moeten kijken echt wel terug moeten waar zit onze toegevoegde waarde en Dat is toch die externe niet schoolse problematiek die haal je naar binnen dus daar moeten we wel scherp op blijven en daar is het gewoon Dat is onze kracht onze nou hebben We gaan aan de bak maar daar zitten gelijk dus	Aanpakkers Vraaggericht Toegevoegde waarde	Krachten en kwaliteiten van het DJT
Wat je wel meer weer eens zien er ook in onze ontwikkeling rondom passend onderwijs hè want dat Dat is zeg maar daar is het wel en leer en gedrag passend onderwijs aan DJT dat zijn eigenlijk de gebieden die tegen elkaar aanzitten en wat je merkt bij onze doorontwikkeling van passend onderwijs is dat er nu ook meer aandacht is voor het en ook steeds meer aandacht komt er ook op de pedagogische klimaat binnen de klas dus wat kan je ook als team veel meer doen en <u>ondervangen om bepaalde problematiek te voorkomen</u>	Leren en gedrag Passend onderwijs Pedagogisch klimaat voorkoming	Preventief werken
Als je kijkt , want dat hebben we ook in onze in onze VSV analyse waar staan wij ongeveer als Deltion ten opzichte van de andere MBO 's hè dan zitten we eigenlijk altijd een beetje In de middenmoot hè ja hè dat ja Ik weet wel dat onze voorzitter van het bestuur wil wel graag wat we omhoog schieten maar in allerlei Maar het lukt ons niet echt om veel hoger tot nu toe simpel jaar blijven een beetje in de middenmoot ja	Cijfers voortijdig schoolverlaten	Voortijdig schoolverlaten prestaties
Het is lastig om zeg maar daar echt specifiek iets te noemen van oh Dat is het maar wat je bijvoorbeeld wel terug ziet of dat studenten aangeven als reden om aan te geven is bijvoorbeeld ja de aantrekkingskracht van de arbeidsmarkt studenten die nu liever werken zodat ze geld kunnen verdienen precies . DW: reden is ook wel dat ze zeg maar toch de verkeerde keuze gemaakt hebben hè en niet ja Dat is ook wel een reden dat schoolverlaten en op zich persoonlijke problematiek kan soms ook een aanleiding krijgen	Verkeerde keuze Arbeidsmarkt problemen	Oorzaken voortijdig schoolverlaten
maar eigenlijk die algemene cijfers zeggen daar helemaal niets over We hebben wel gekeken ook want We hebben een soort workflow de afgelopen jaren opgebouwd hebben wel gekeken nu van hoeveel van de studenten die Wij hebben begeleid in vanuit de DJT zijn uiteindelijk ook toch VSV geworden hé daar hebben we wel nou ja de cijfers nu ook een beetje op een rijtje gaat maar wij zitten wel heel erg van ja oké maar hoe duiden we dat dan en wat kan je nou wel of niet dan over zeggen	Cijfers vsv uitleg	Cijfers duiden ingewikkeld
Maar we weten eigenlijk niet precies wat nou de reden is van die van die eigenlijk al zit dat inderdaad hebben we geen	Cijfers vsv	Duiden van cijfers

<p>goede intake zit het in onze manier van lesgeven Heeft het te maken met persoonlijke problemen et cetera nou dan Dat is nou ook een vraag waarvan we zeggen maar oke daar gaan we met het Samen kijken van hé hoe kunnen we dat dan boven tafel krijgen en wat vertelt ons dat dan voor die opleiding en Dat is ook de lastigheid is dat je de veelzijdigheid van opleidingen aan hoe zij het weer hebben ingericht dat maakt het ook veel verschillen doen we zaken precies ja ja dus dat ja Het is iedere keer weer kijken van nou ja wat vertelt het ons en kunnen we daar iets aan verbinden of niet</p>	<p>Onvoldoende informatie</p>	<p>ingewikkeld, te weinig informatie</p>
<p>zou je dan wel moeten antwoorden dat hebben we inderdaad wel weer zagezegd hebben We hebben zeg maar binnen een van de colleges Dat is de i hebben we wel een hoe zit een soort diepte analyse want dat moet je dan eigenlijk wel precies ja om te kijken van nee Het was niet zozeer op je op jouw antwoord op jouw vraag. Maar wel van goh hoeveel VSV ers hebben nu begeleiding van ons gekregen hè vanuit de tweedelijns hoeveel zijn er ook bij ons bijvoorbeeld helemaal niet in beeld geweest en wat heeft die student dan aan begeleiding gehad hè waren dat verschillende zijn dat verschillende interventies geweest dat hebben we toen wel voor goed voor 50 studenten. Maar dat zou je in dit geval dan ook hè maar je idee ja dat je het wat kan uitzoeken ja soort collectief onderzoek</p>	<p>Analyse Koppeling vsv en DJT</p>	<p>Behoeftte aan aanvullend onderzoek</p>
<p>We zijn supertrots op DJT en dat doen we heel erg ons beste op alle niveaus in ieder geval zeg maar onze projectleider en zo tevens 10 Mensen Het is c en wij met elkaar proberen wel ja te kijken van hé hoe kunnen we het nu gaan verduurzamen en ook dat je dat gewoon ook een vast onderdeel blijft in welke vorm dan ook maar weer anderen we streven met elkaar</p>	<p>Trots Verduurzamen streven</p>	<p>Visie op toekomst Mening</p>

Interview met studenten

Student 1	Student 2	Label	Thema
Ik vind het hartstikke mooie school en er zijn ook veel opties van als het een keer niet lekker gaat, die de school je aanbiedt. Je moet wel zelf achteraan gaan. Je moet wel zelf het eerst aangeven bij je SLB, zo van hé het gaat even niet lekker.	Het gaat wel goed. De docent helpt met veel dingen, opdrachten en zo	Meningen over school en ondersteuning	Mbo opleiding Ondersteuning
, mijn tweede leerjaar begon eigenlijk nog wel goed maar ik zat toentertijd gewoon niet zo goed in mijn vel in dat tweede leerjaar. Dat is ook de reden waarom ik dat jaar opnieuw doe	eigenlijk was het gewoon hetzelfde maar met andere motivatie. Ik had vorig jaar minder motivatie voor school	Niet goed in vel Geen motivatie	Psychische problemen Gevolgen voor school
ik zal heel kort zeggen, ik zat gewoon echt gewoon in een dip. Ik mag niet zomaar zelf een diagnose stellen maar als ik het zou zeggen dan is dat ik echt een depressie had. Alles was gewoon .... Geen energie, geen fut. Alle dingen die ik vroeger leuk vond om te doen had ik geen energie meer voor. Het liefst wilde ik gewoon hele dag op mijn bed liggen		Uitleg over psychische problemen en gevolgen	Multiproblematiek Invloed op school
Maar ze had toen nog wel gezegd van; Ik wil je wel graag koppelen met iemand van het Deltion Jongerenteam om ook gewoon vanuit hier op school gewoon je te ondersteunen. Dus zo ben ik bij hen terechtgekomen.	Door mijn docent. die zag aan mij, het gaat niet goed en toen zei ze; je kan ook naar het Deltion Jongerenteam. Ik kwam niet naar school en ik maakte geen opdrachten. Ze zei, wil je gewoon met iemand spreken , toen ik zei ja. Ik heb het wel nodig dat iemand heb	Koppelen aan DJT Interventie ondersteuning	Signaleren en verwijzen naar DJT
Ik had wel eens van gehoord Maar dat kwam omdat een klasgenote/vriendin die ging ook naar dat team toe en die had wel positieve verhalen. Ze zei dat ze met een persoon in gesprek ging en als ze dat zijn gewoon heel fijn en prettig is en dat ze gewoon wel die connectie met haar voelde om gewoon ook over problemen te praten dus		Bekendheid DJT Oordeel van anderen	Nabijheid en laagdrempeligheid en vertrouwdsheid
In het gesprekje gingen we beetje kijken van wat waar liggen jouw hulpvragen en met wie kan ik jou beste koppelen. Welke medewerker past het beste bij de leerling	. In het begin was het echt heel moeilijk want ik voelde gewoon ja zij gaat mij niet begrijpen zo. We gingen meer contact houden ja toen kwam het goed uit. Zij hielp mij met school en gewoon naar school komen. motivatie hebben om naar school te komen en gewoon toen was ik het vergeten of kort daarna kwamen we eigenlijk al moeilijke dingen over liefdesverdriet en moeilijkheden met familie en	Contact en verbinding	Verkennen welke vraag ondersteuning

	zo en ze hebben mij ook daarmee geholpen		
Dus dat gesprek was hier op het Deltion . Dat vond ik op zich wel fijn .	Het was allemaal gewoon op Deltion, dat was fijn.	Gesprek op locatie	Laagdrempelig
In het verleden is er ook wel wat gebeurd, ook thuis was het niet altijd lekker liep. Mijn ouders zijn ook gescheiden en dan is het bij ieder thuis ook weer zijn eigen problemen	Ik ben wel vaak uit de klas gelopen Ik had vorig jaar paniekaanvallen dus ja daar had ik ook gewoon moeite mee. Ik ging naar dokter. Ze zeiden; het is gewoon paniekaanval, dus gewoon rustig ademen. Als je het echt niet kan dan moet je gewoon naar buiten gaan lopen. En daardoor raakte ik ook meer afwezig op school. Was vooral op school, die paniekaanvallen. Thuis had ik het echt niet.	Voorbeeld van meerdere problemen tegelijk	Multi-problematiek
Luisterend oor zijn. Gewoon heel simpel gewoon luisterend oor zijn, sparren. Het zat me toen ook zo hoog dat ik letterlijk iedere keer bij afspraken ook moest huilen. Dus ik had vast een pak tissues bij me. Ook gewoon dat ze zei; het is oké, je mag er zijn. Ze ging luisterend oor bieden, waar zit je nu mee	Het was gewoon verdriet oké ja en ze hadden me verteld dat het gewoon kan , dat je verdrietig bent en zo en hoe ik het van me kan laten afglijden. Heel veel praten. Het duurde wel een beetje lang zeg maar . Maar toen begon ik haar te begrijpen en zij mij ook	Luisterend oor Ondersteuning Het kost tijd	Werkwijze DJT Ondersteuning erkenning
Ja, en ook gewoon het niet oordelen!		Mening student over omgang door DJT	Waardering inhoud
Het gaat veel beter dus dat scheelt eerst fijn ja ja dus Ik heb ook een keer in de zoveel weken dat ik een keer met die persoon gesprekje heb ook om te kijken van hoe het zich nu, staan die dingen die ik tegenaan ook een soort onderhoud gesprekje precies	Ja, <...> komt af en toe naar de klas dat zegt ze het begin van de dag of eind van de dag; wil je praten? En dan kun je gewoon uitkiezen of je wilt oké ja	Eens in zoveel weken weer gesprek Onderhoud	Continuïteit van de ondersteuning
Ik was er dan wel. Het was maar heel af en toe dat ik echt een dag miste. Maar ik liep geen stage vorig jaar dus. Ik heb hier eigenlijk dat ik 3 dagen school heb en twee dagen stage	Was ik zonder hulp op school gebleven? Volgens mij niet, dan zou ik van school, want het ging toen slecht	School verzuim	Indicator voortijdig schooluitval
Ik ben ook heel blij met mijn stagebegeleider, want die kijkt recht door me heen! Wat soms heel vervelend is maar ook wel weer goed. Ik heb gewoon een goede plek nu kunnen vinden.		Mening over stagebegeleider ondersteuning	Personen belangrijk
maar ze maken gewoon tijd voor je. Ik heb ook een paar keer gehad, dan was er iets gebeurd in een week dat ik geen afspraken had. De persoon wie met toen in gesprek was zei altijd; Als er iets is, app dan maar, dan kunnen we even kijken van of we de volgende dag kunnen bellen of dat er iets is of wat	Ze zijn er altijd voor je. je kan zomaar binnen lopen en praten. Het is niet dat je als afspraak moet hebben . Mijn hulpverleenster werkt nu alleen op vrijdag maar de deur staat altijd open	Positieve meningen Ze staan altijd klaar Deur staat altijd open	Laagdrempelig

dan ook. Dus en ik voelde me vrij en veilig wat dan ook genoeg was om haar toen wel gewoon te appen. Zo van; er is iets gebeurd, kunnen we even zitten?			
Een ding wat ik wel vaker merk ja is dat heel weinig ruimte is qua gewoon plek om te zitten. Dat ze iets meer ruimte krijgen qua plekken om te zitten		Locatie voor goed gesprek	Tips verbetering werkwijze DJT